

Byrådssak /22

Saksframstilling

Vår referanse: 2022/33203-7

Aktivitet for mottakere av sosialhjelp og evaluering av arbeids- og integreringstiltak

Hva saken gjelder:

Følgende tre merknader vedtatt av Bergen bystyre besvares i henholdsvis del 1, del 2 og del 3 i saken.

Disse er:

- 1) Merknad 9 i vedtatt budsjett for 2022: Bystyret ber byrådet legge frem en egen sak om hvordan kommunen kan gi alle som mottar sosialhjelp relevant, meningsfull og kvalifiserende aktivitet, utformet i samråd mellom mottaker og sosialtjenesten, innen det er gått seks måneder.
- 2) Merknad 6 til sak 10/21 Statusrapport for handlingsplan mot fattigdom: Bystyret ber byrådet å legge fram en evaluering av arbeids- og integreringstiltakene.
- 3) Merknad 2 til sak 174/22 Kunnskapsgrunnlag for sosialtjenesten 202122: Bystyret ber byrådet rapportere på overtidsbruk og vikarbruk.

Fagetatenes vurderinger og anbefalinger:

Tiltakene som er aktuell for evaluering i merknad 2 er fordelt på ulike etater. De fleste tiltakene er organisert under etat for sosiale tjenester; Folk I Arbeid-tiltakene (FIA), Kvalifiseringssenteret for innvandrere, NorA, Brannsjansen, de av Aktiv-tiltakene som er særlig rettet mot arbeid og Individuell jobbstøtte -tiltaket (IPS) i samarbeid med etat for psykisk helse og rustjenester. Videre har Etat for inkludering ansvar for introduksjonsprogrammet, Etat for barn og familie ved Utekontakten tiltaket med Inkludering gjennom deltidsarbeid og arbeidsinkludering er under HR konsern samt menn i helse og sykkelvertordningen er i samarbeid med etat for sykehjem.

Det er hentet inn informasjon fra de ulike etatene og HR-konsern om arbeids- og integreringstiltak, hvor de har svart på følgende punkter:

- Historikk, organisering og finansiering av tiltakene
- Mål for tiltaket og målgruppe /rekruttering (spesifisere aldergruppe 18-24 år eller over)
- Kort om metoder og brukermedvirkning i tiltaket
- Resultater og vurdering av måloppnåelse. Statistikk og hva tiltaket lykkes med.
- Kort beskrivelse av utvikling- og forbedringsarbeid i tiltaket

Besvarelsene fra etatene er gjengitt i sin helhet i del 2 om evaluering av arbeids- og integreringstiltakene.

Byrådets vurdering og anbefaling/konklusjon:

Byrådet mener den beste måten å få medborgere permanent ut av fattigdom er å sikre god utdanning, et godt helsevesen, egnet bolig og en trygg tilknytning til arbeidslivet. Byrådet har derfor prioritert arbeidet med å utvikle arbeidsmarkedstiltak tilpasset ulike målgrupper som har utfordringer med å få varig arbeid.

Arbeidsrettede tiltak er i hovedsak et statlig ansvar. Byrådet har lagt vekt på sosialtjenestelovens tydelige formål om å fremme overgang til arbeid, sosial inkludering og aktiv deltagelse i samfunnet. Det er den kommunale sosialtjenesten i NAV som er tettest på personene som har størst utfordringer med å få fast arbeid. Mange er sårbare og har sammensatte utfordringer, ofte knyttet til helse, bolig, avbrutt utdanning, lite arbeidserfaring, begrenset nettverk, fattigdom og utenforskap.

Økonomisk sosialhjelp, midlertidige botilbud og kvalifiseringsprogram er minimum av lovpålagte kommunale tjenester i NAV. Byrådet har bestemt at den kommunale delen av NAV også skal gi tjenester til rusmiddelavhengige, bo-oppfølging, økonomi og gjeldsrådgivning, samt drift av egne arbeidsrettede tiltak. Byrådet mener det er viktig å gi et godt samlet tjenestetilbud, også for personer som trenger lengre rehabiliteringsløp og som har utfordringer knyttet til arbeidslivet.

Den kommunale sosialtjenesten i NAV yter flere tjenester som kan forebygge at personer trenger økonomisk sosialhjelp. Det er stor etterspørsel for arbeidskraft, og byrådet mener det er viktig å bruke muligheten til å få så mange som mulig ut i arbeid. Det er derfor også viktig med tilpassede tiltak, slik at de som ikke evner til å komme inn på arbeidsmarkedet på egenhånd får hjelp og bistand til det.

I 2021 bidro Bergen kommune som arbeidsgiver aktivt med å tilrettelegge for at 523 personer fikk språk- og arbeidspraksis. Bergen kommune har utviklet flere og differensierte arbeids- og aktivitetstiltak: Folk i Arbeid (FIA), Ny Sjanse, kvalifiseringssentret for innvandrere, Mat og Prat, Jobbsjansen, Norsk og Arbeid (NorA), Brannsjansen, Deltidsjobb til utsatt ungdom, ALF, Aktiv-tiltakene, og ulike prosjekter i sosialtjenesten. Disse tiltakene skal gi relevant, meningsfull og kvalifiserende aktivitet, tidligst mulig, for ulike målgrupper i samfunnet.

Evalueringene av tiltakene viser en god bredde i målgrupper, metodikk og gode resultater i arbeids- og integreringstiltakene. Målgruppen er innvandrere og unge voksne under 30 år. Tiltakene rettet mot innvandrere har lyktes med å få 70-80 % av deltakerne i videre arbeid eller utdanning. Når det gjelder ungdom må vi klare å fange de opp enda tidligere. Nøkkelen til suksess er tidlig innsats, tett oppfølging, brukermedvirkning, helhetlig bistand, tverrfaglig samarbeid, mangfold av tiltak og gode relasjoner til relevante arbeidsplasser.

Fattigdom er et problem langt utover at enkeltmennesker har for lite penger. Foruten den personlige konsekvensen av å ha begrensede muligheter grunnet betalingsevne, er fattigdom et samfunnsproblem med økte levekårsutfordringer og utenforskap. Fattigdom avler ny fattigdom og får konsekvenser også for dem som selv ikke er direkte rammet. Alle mottakere av sosialhjelp, i tillegg til den lovbestemte aktivitetsplikten, skal gis en rett til relevant, meningsfull og kvalifiserende aktivitet, utformet i samarbeid mellom personen og sosialtjeneste.

Begrunnelse for framleggelse til bystyret:

Byrådets fullmakter § 2.6 Iverksettning av vedtak fattet i bystyrets organer. Byrådet har ansvar for og myndighet til å iverksette og følge opp vedtakene som bystyret og bystyrets organer treffer.

Byrådet innstiller til bystyret å fatte følgende vedtak:

Bystyret tar redegjørelsen knyttet til aktivitet for mottakere av sosialhjelp og evaluering av arbeids- og integreringstiltak, til orientering.

Dato: 7. september 2022

Roger Valhammer
Byrådsleder

Katrine Berg Nødtvedt
Byråd for kultur, sosial og inkludering

Dokumentet er godkjent elektronisk.

Saksframstilling:

Aktivitet for mottakere av sosialhjelp og evaluering av arbeid- og integreringstiltak

Følgende tre merknader vedtatt av Bergen bystyre besvares i henholdsvis del 1, del 2 og del 3 i saken.

Disse er:

- 1) Merknad 9 i vedtatt budsjett for 2022: Bystyret ber byrådet legge frem en egen sak om hvordan kommunen kan gi alle som mottar sosialhjelp relevant, meningsfull og kvalifiserende aktivitet, utformet i samråd mellom mottaker og sosialtjenesten, innen det er gått seks måneder.
- 2) Merknad 6 til sak 10/21 Statusrapport for handlingsplan mot fattigdom: Bystyret ber byrådet å legge fram en evaluering av arbeids- og integreringstiltakene.
- 3) Merknad 2 til sak 174/22 Kunnskapsgrunnlag for sosialtjenesten 202122: Bystyret ber byrådet rapportere på overtidsbruk og vikarbruk.

Del 1 av saksframstillingen belyser ulike forhold som påvirker og bidrar til å gi relevant, meningsfull og kvalifiserende aktivitet for mottakere av sosialhjelp, blant annet arbeidsrettede tiltak. Flere av tiltakene som omtales i del 1 gjøres nærmere rede for i evaluering av arbeids- og integreringstiltak i del 2.

I saken legges det til grunn at bystyret ønsker en grundigere redegjørelse på områdene merknadene omfatter enn det som årlig gjøres rede for til bystyret i kunnskapsgrunnlaget for sosialtjenesten sist i sak 174/22 [Framstilling-Kunnskapsgrunnlag-for-sosialtjenesten-2021 \(bergen.kommune.no\)](https://www.bergen.kommune.no) og i statusrapport for handlingsplan mot fattigdom annet hvert år, sak 10/21 [Statusrapport-for-Handlingsplan-mot-fattigdom-med-saerlig-vekt-pa-barnefamiliers-situasjon- \(bergen.kommune.no\)](https://www.bergen.kommune.no) og i svar på merknad 4 a- k i vedlegg i saken. I denne saken omtales også tiltak knyttet til handlingsplan for arbeid og aktivitet for rusavhengige.

DEL 1

Hvordan kommunen kan gi alle som mottar sosialhjelp relevant, meningsfull og kvalifiserende aktivitet, utformet i samråd mellom mottaker og sosialtjenesten, innen det er gått seks måneder.

Innledning og lovgrunnlag

Formålet med Lov om sosiale tjenester i arbeid- og velferdsforvaltningen, omtales også som Sosialtjenesteloven er «å bedre levekårene for vanskeligstilte, bidra til sosial og økonomisk trygghet, herunder at den enkelte får mulighet til å leve og bo selvstendig, og fremme overgang til arbeid, sosial inkludering og aktiv deltakelse i samfunnet». Formålet klargjør de overordnede, sosialpolitisk mål som ligger til grunn for kommunens tjenester og oppgaver i NAV. Merknaden stiller spørsmål om hvordan Bergen kommune ivaretar og utøver formålet i sosialtjenesteloven for alle som mottar sosialhjelp, gjennom relevant, meningsfull og kvalifiserende aktivitet.

I en vid forståelse av hva som er relevant, meningsfull og kvalifiserende aktivitet for mottakere av sosiale tjenester omfatter det alle sosialtjenestens oppgaver. Noen trenger akutt hjelp der relevant aktivitet kan være en økonomisk engangsyttelse for å overkomme en vanskelig livssituasjon eller hjelp til et midlertidig botilbud. Sosialtjenesten tilbyr

veiledningssamtaler for å forebygge eller løse utfordringer med hjemmeforhold, bosituasjon, omsorg for barn, arbeid eller økonomi, uavhengig av om en har rett på stønader fra NAV. Sosialtjenesten har et veilederansvar og kan bistå med å komme i kontakt med andre hjelpetjenester. Det kan være hjelp til å søke behandling og oppfølging knyttet til fysiske, psykiske eller rusrelaterte helseutfordringer, bistand til å knytte kontakt med ulike tjenester for barn og familier, starte i et arbeidsrettet tiltak eller økonomi- og gjeldsrådgivning innen privatøkonomi, som er et gratis tilbud til alle innbyggere i Bergen.

Noen langtidsmottakere av økonomisk sosialhjelp har supplerende sosialhjelp på grunn av lav hovedinntekt i form av midlertidige eller varige trygdeytelser, pensjon og arbeidsinntekt. Personer som mottar økonomisk sosialhjelp som hovedinntekt over tid er en sammensatt gruppe. Sosialtjenesten kan med hjemmel i loven stille krav om arbeidsrettet aktivitet og nødvendige utredninger. De kan motivere til, men ikke stille krav om behandling. Vurderingene av vilkår og aktivitet vil være knyttet til hva som er rimelig og hensiktsmessig ut fra den enkeltes situasjon.

Andre kan ha varige trygdeytelser uten økonomisk sosialhjelp i tillegg, men ha behov for omfattende sosiale tjenester over lang tid knyttet til psykisk, fysisk helse og/eller rus, bo-oppfølging og forvaltningskonto (hjelp til å administrere faste utgifter og porsjonere ut øvrig livsopphold i intervaller etter behov), der skadereduksjon og opprettholdelse av livskvalitet er hovedmålet. Etter første tertial 2022 var det 958 personer med forvaltningskonto hos sosialtjenestene i Bergen. Foruten oppfølging av økonomisk sosialhjelp, er forebyggende arbeid som bidrar til at færre trenger økonomisk sosialhjelp en vesentlig del av aktiviteten i sosialtjenesten.

Merknaden forstås slik at den sikter mest til kvalifiserende aktivitet, som er relevant og meningsfull for den enkelte. I saken legges det derfor vekt på arbeid- og aktivitetsrelaterte tiltak og går ikke dypere inn på sosialtjenestens aktiviteter på områder som behandling, økonomi og bolig.

Arbeidsrettede tiltak er i hovedsak et statlig ansvar regulert i lov om arbeidsmarkedstjenester (arbeidsmarkedsloven) og forskrift om arbeidsmarkedstiltak (tiltaksforskriften) og omfatter bestemmelser om ordningene avklaring, arbeidstrening, oppfølging, mentor, funksjonsassistanse i arbeidslivet, opplæring, tilskudd til sommerjobb, midlertidig og varig lønnstilskudd, arbeidsrettet rehabilitering, arbeidsforberedende trening (AFT) og varig tilrettelagt arbeid (VTA).

De lovpålagte arbeids- og integreringstiltakene for kommunene er kvalifiseringsprogrammet regulert i Sosialtjenestelovens kapittel 4 i §§ 29 - 40 og introduksjonsprogrammet hjemlet i Lov om integrering gjennom opplæring, utdanning og arbeid (Integreringsloven). Introduksjonsprogrammet omtales i del 2 av saken. Del 1 omhandler sosialtjenesten som drifter flere tiltak utover det som omfattes av loven.

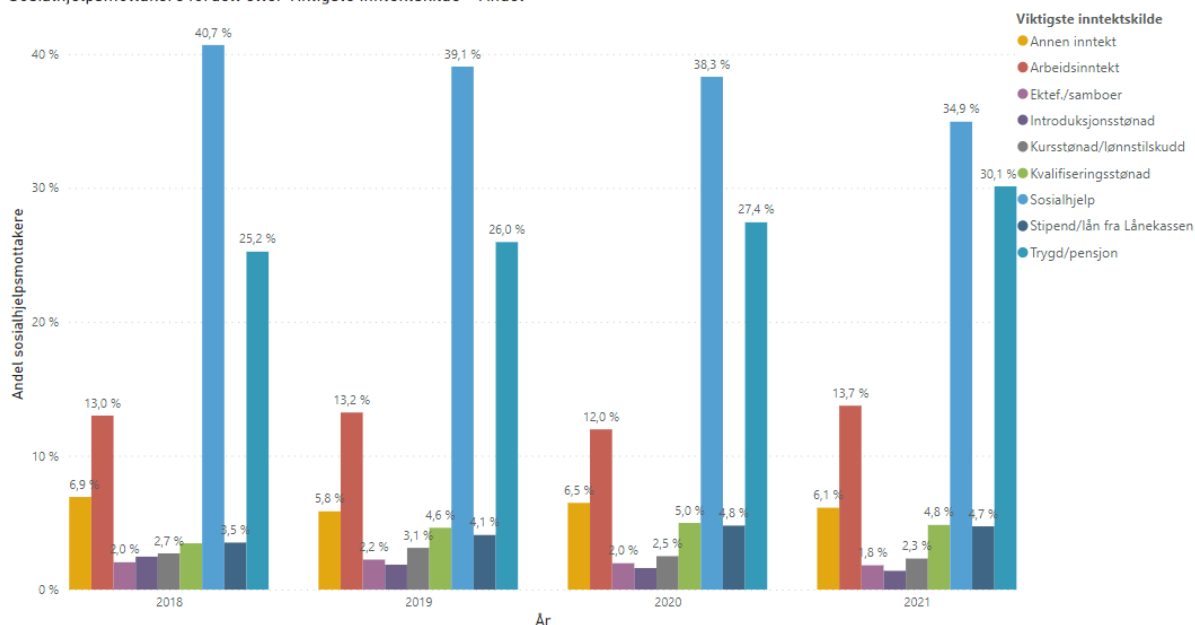
Sosialhjelpsmottakere

Formuleringen `alle som mottar sosialhjelp` i merknaden kan både forstås som `alle som mottar økonomisk sosialhjelp` enten som hovedinntekt eller som supplerende inntekt. Videre kan det forstås som `alle som mottar sosiale tjenester` gjennom Bergen kommunes sosialtjeneste i NAV som ikke nødvendigvis er av økonomisk art.

Økonomisk sosialhjelp

Når det gjelder mottakere av økonomisk sosialhjelp etter viktigste inntektskilde, fordeler det seg som følger:

Sosialhjelpsmottakere fordelt etter viktigste inntektskilde - Andel

De vesentligste utviklingstrekkene i tabellen viser at antallet som mottar økonomisk sosialhjelp som hovedinntekt går ned og utgjør i 2021 34,9 % av de som mottar økonomisk sosialhjelp. Videre har andelen av de som mottar supplerende økonomisk sosialhjelp med trygd/pensjon som hovedinntekt økt til 30,1 %. Av disse igjen, mottar 40 % varige ytelser som uføretrygd (35 %) og alderspensjon (5%). De øvrige mottar midlertidige trygdeytelser som arbeidsavklaringspenger (36%), dagpenger, overgangsstønad og sykepenger.

Hvilke kommunale sosialtjenester som inngår i NAV- kontorene besluttes i partnerskapet mellom NAV stat fylkeskontor og den enkelte kommune. Økonomisk sosialhjelp, midlertidige botilbud og kvalifiseringsprogram er minimum av kommunale tjenester i NAV ifølge Sosialtjenesteloven.

I Bergen er det besluttet at de kommunale tjenestene i NAV også skal bestå av, tjenester etter Lov om kommunale helse – og omsorgstjenester knyttet til rusmiddelavhengige og bo-oppfølging, økonomi – og gjeldsrådgivning og drift av egne arbeidsrettede tiltak. Begrunnelsene for dette er å gi et bedre samlet tjenestetilbud også for mennesker som trenger lengre rehabiliteringsløp og/eller har større utfordringer med å få arbeid.

Relevant, meningsfull og kvalifiserende aktivitet

Det er den statlige delen av NAV i Bergen som har ansvaret for aktivitetsplanene for mottakere med midlertidige trygdeytelser (AAP, dagpenger, sykepenger og overgangsstønad) som hovedinntekt og sosialhjelp som tilleggssytelse. De kan også følges opp i samarbeid med sosialtjenesten. Personer med varige trygdeytelser eller pensjon og supplerende sosialhjelp, har unntak fra aktivitetsplikten i sosialtjenesten.

Innbyggere i Bergen kan komme i krevende livssituasjoner og motta sosiale tjenester av ulike årsaker. Noen søker og skaffer seg arbeid på egenhånd, eventuelt med veiledning i et jobbsøkertiltak, andre kan trenge mer bistand over tid. Alle som henvender seg til NAV og som ønsker det eller trenger det, har rett til å få vurdert sitt bistandsbehov og få veiledning og hjelp fra NAV til å komme i jobb eller være i jobb. Personer som har behov for en mer omfattende vurdering av sitt bistandsbehov, har rett til å få en arbeidsevnevurdering. Behovsvurdering og arbeidsevnevurdering er hjemlet i NAV-lovens §14a. En

arbeidsevnevurdering er en helhetsvurdering som NAV gjør av brukers samlede ressurser og hindringer sett i relasjon til krav, forventninger og muligheter i arbeidsliv og dagligliv.

Mange mottakere av sosiale tjenester som står utenfor arbeidslivet vil ha rett på en arbeidsevnevurdering. Dette krever god kartlegging og avklaring knyttet til forhold som økonomi, bosituasjon, sosiale forhold, fysisk- og psykisk helse, rus, språk, interesser, utdanning og arbeidserfaring i en helhetlig tilnærming som kan utløse bistand på flere livsområder samtidig. Resultatet av arbeidsevnevurderingen kan også gi rettigheter til blant annet kvalifiseringsprogram og arbeidsavklaringspenger.

Samarbeid mellom ulike deler av hjelpeapparatet som helsetjenester, ulike tiltaksarrangører og tjenester i regi av statlige, fylkeskommunale, kommunale og frivillige og ideelle instanser, kan være avgjørende for å nå mål om utdanning og sysselsetting. Det å prioritere tett, differensiert og utadrettet oppfølging av sosialhjelpsmottakere har vært en av de mest sentrale strategiene når det gjelder videreutvikling av sosialtjenesten i Bergen. Sosialtjenesten har med utgangspunkt i denne strategien prioritert arbeid til de med sammensatt problematikk.

Målet om at det viktigste tiltaket mot fattigdom er arbeid, handler om å legge til rette for at alle som kan, får muligheten til å delta i arbeidslivet helt eller delvis. Det står ikke i motsetning til å sikre gode levekår for de som gjennom den arbeidsrettede oppfølgingen av ulike årsaker viser seg ikke å ha denne muligheten. Personer som avslutter arbeidsrettede tiltak uten en annen aktiv løsning følges opp videre av veileder i NAV sosialtjeneste. Et godt resultat av arbeidsut prøvingen kan også være å sikre en stabil inntekt og livssituasjon gjennom avklaring av trygdeytelse og tjenester på andre livsområder.

I denne prosessen er brukermedvirkning sentralt for at planen blir nyttig og meningsfull for den enkelte. Det krever gode relasjonsferdigheter slik at deltakerne opplever å bli sett og opplever reell medvirkning. Videre er evne til motivering, støtte og vurdering av tilpassede krav og hjelp til enhver tid avgjørende. Kunnskap om hjelpeapparatet generelt er også viktig. For mange kan det at noen har en koordinerende rolle og relasjon over tid være viktig for å lykkes. Det utgjør en viktig del av arbeidsoppgavene til ansatte i sosialtjenestene. De ulike arbeids- og integreringstiltakene gjør også rede for brukermedvirkning i sine tjenester i del 2 av saken.

Arbeidsrettet oppfølging

Det er NAV stat som har midler til arbeidsrettede tiltak og har en bred meny av tiltak. For at den statlige delen av NAV skal være treffsikker i sine anskaffelser, er det viktig med god kartlegging av brukernes behov i partnerskapet mellom kommune og stat i NAV. Fleksibel og samordnet bruk av statlige og kommunale virkemidler i NAV er avgjørende for å gi bedre tjenester, særlig for mennesker med sammensatte behov. Som registrert arbeidssøker og mottaker av sosiale tjenester vil en ha tilgang på tiltak i både den statlige og kommunale delen av NAV. De statlige og kommunale tjenestene i NAV samarbeider om oppfølgingen etter hva som er mest hensiktsmessig for den arbeidssøkende.

Noen sosialtjenestemottakere kan starte rett i statlig arbeidsrettet tiltak på heltid, andre har en vei å gå før de kan nyttiggjøre seg de statlige tiltakene. Kommunen har på bakgrunn av dette sett behov for å utvikle og tilby egne tilpassede tiltak slik at deltakerne kommer raskere i arbeid. Ingen av de arbeidsrettede tiltakene sosialtjenesten Bergen kommune drifter er lovpålagte for kommunens sosialtjenester i NAV, men støtter opp under formålsparagrafen i sosialtjenesteloven med å fremme overgang til arbeid, sosial inkludering og aktiv deltakelse i samfunnet etter nasjonale og lokale føringer på området.

Kvalifiseringsprogrammet

Kvalifiseringsprogram gjelder for personer mellom 18 og 67 år med vesentlig nedsatt arbeids- og inntektsevne og ingen eller svært begrensede ytelser til livsopphold etter folketrygdloven eller arbeidsmarkedsloven. Rett til kvalifiseringsprogram forutsetter at søkeren har gjennomgått en arbeidsevnevurdering og at tett og koordinert bistand gjennom deltakelse i programmet vurderes som hensiktsmessig og nødvendig for å styrke muligheten for deltakelse i arbeidslivet.

Innholdet i kvalifiseringsprogrammet skal tilpasses den enkeltes behov og forutsetninger. Den vesentlige delen av programmet skal bestå av tiltak som direkte forventes å styrke deltakers muligheter for overgang til arbeid etter endt program. Programmet kan også inneholde tiltak som kan være med på å støtte opp under og forberede overgang til arbeid og aktiviteter. Programmet skal være helårig, på full tid og kan inneholde tiltak fra både statlige, kommunale, frivillige og ideelle organisasjoner

Kvalifiseringsprogrammet, introduksjonsprogrammet og arbeidsavklaringspenger har det til felles at hovedmålet er arbeid, mulighet for individuell tilpassing og økonomisk stønad på omtrent samme nivå. Inngangsvilkårene er ulike der introduksjonsprogrammet er for nyankomne flyktninger. Arbeidsavklaringspenger forutsetter medisinske krav til nedsatte arbeidsevnen mens rett til kvalifiseringsprogram er basert på en helhetlig sosialfaglig vurdering.

Kvalifiseringsprogrammet ble iverksatt i 2008 i Bergen. Sosialtjenestene har ansvar for ordningen. Bergen har i tillegg valgt å etablere og drifte egne arbeidsrettede tiltak i regi av sosialtjenester for å kunne tilby tilpassede tiltak så tidlig som mulig. Det gjelder deltakere som av ulike grunner ikke kan nyttiggjøre seg de statlige arbeidsrettede tiltakene, blant annet på grunn av språk. Egne tiltak kombinere språkopplæring med arbeidstrening i kommunal regi i et fulltidsprogram der en kobler på statlige tiltak i programforløpet når den enkelte er klar for det.

Ny sjanse var et statlig finansiert arbeidsrettet forsøksprosjekt fra 2005 for innvandrere, spesielt kvinner. Tiltaket ble videreført fra 2008 tilpasset regelverket for kvalifiseringsprogram. Ny sjanse er et viktig tiltak for denne målgruppen i Bergen som gir gode resultater. En stor andel av de som mottar sosialhjelp har en annen landbakgrunn enn Norge (57% i 2020), og etter hvert økte behovet for tilpassede tiltaksplasser for denne målgruppen. Bergen kommune etablerte derfor også tiltaket Norsk og arbeid (NorA) i 2019 for innvandrere. Målgruppen til NorA er foruten deltakere med rettigheter til kvalifiseringsprogram, også mottakere av økonomisk sosialhjelp med behov for oppfølging for å nå mål om arbeid og selvforsørgelse. Dette kan for eksempel være deltakere som av ulike grunner ikke kan følge et kvalifiseringsprogram.

Kvalifiseringsssenteret for innvandrere som drifter Ny sjanse, har også tiltaket Jobbsjansen der målgruppen for prosjektet er hjemmeværende kvinner med innvandrerbakgrunn (18 – 55 år), kvinner som mottar overgangsstønad og nå også innvandrerkvinner som mottar sosialhjelp, men som ikke passer inn i andre ordninger som f.eks. kvalifiseringsprogram. Tiltaket er finansiert av Integrering - og mangfolddirektoratet gjennom tilskuddsordning som må søkes på årlig.

Brannsjansen gir opplæring og arbeidstrening til unge voksne mellom 18-30 år som er uten arbeid eller skoleplass og oppfyller vilkårene for deltakelse i kvalifiseringsprogrammet. Sportsklubben Brann startet i 2011 tiltaket Jobbsjansen, som siden har byttet navn til Brannsjansen. Fra 2014 etablerte Bergen kommune og Brann et samarbeidsprosjekt, og Bergen kommune ansatte en veileder fra sosialtjenesten som jobber i Brannsjansen.

Bergen hadde satt som mål om minimum 730 deltakere i kvalifiseringsprogrammet i året. Totalt deltok 735 i kvalifiseringsprogrammet i løpet av 2021 og målet er dermed nådd. Av de som avsluttet kvalifiseringsprogram gikk 55 % ut til arbeid, 3 % til arbeidsmarkedstiltak i statlig regi, 10 % til skole utdanning, 6 % til arbeidsavklaringspenger, 18 % til sosialhjelp og 9 % til annet/ukjent.

Folk i arbeid (FIA)

Folk I Arbeid (FIA) er arbeidsrettete gruppetiltak med innhold som råd og veiledning, aktiv jobbsøking, intervju trening, deltakelse i temasamlinger om arbeidsliv, arbeidsmarked, utdanningsmuligheter, helse, fysisk aktivitet og sosiale ferdigheter med mer.

Tiltakene bygger på modell fra FIA-tiltaket som startet opp i 2005 i sosialtjenesten i Fana. Bystyret vedtok i sak 119/14 å etablere oppfølgingsenheter etter metodikken utviklet i FIA for å gi et relevant innhold til aktivitetplikten. Stortinget vedtok 7. april 2015 å innføre en plikt for kommunene å stille vilkår om aktivitet ved tildeling av økonomisk stønad etter sosialtjenesteloven for de under 30 år. Sosialtjenesten har etter loven også tidligere hatt og har mulighet til å stille krav om aktivitet for alle sosialhjelpsmottakere med unntak av tungtveiende grunner som tilsier at det er et urimelig vilkår. Plikten forutsetter også at kommunen kan tilby tilpassede tiltak som kan styrke den enkeltes muligheter for å komme i opplæring eller arbeid og bli selvforsørget.

FIA ble fra 2015 gradvis etablert i NAV-kontorene, der også erfaringer fra andre gruppetiltak inngikk i de nye FIA-tiltakene.. I dag har alle fem NAV-kontor i Bergen egne FIA-tiltak. De øvrige arbeids – og aktivitetstiltakene i sosialtjenesten er organisert under ulike NAV-kontor, men er åpne for deltakere fra alle bydeler. Samtidig som det legges vekt på en viss likhet mellom FIA-tiltakene, er styrken at de er fleksible og stadig tilpasses ulike brukergrupper og prøver ut ny metodikk. Tiltakene bidrar til at deltakerne raskt kan tilbys relevant aktivitet, og kombinasjonen av sosial gruppesetting og individuell oppfølging, bidrar til bedre kartlegging og avklaring av videre tiltak.

Aktiv-tiltakene

I tråd med handlingsplan for arbeid og aktivitet for rusavhengige er det etablert egne Aktiv-tiltak.

Arna aktiv er et rehabiliteringstiltak for personer over 18 år med rusrelaterte utfordringer med mål om å tilby forutsigbar og meningsfull aktivitet og tett individuell oppfølging til personer i målgruppen. Deltagelse i Arna Aktiv skal føre til best mulig rusmestring og økt livskvalitet og hjelpe deltakerne å finne iboende ressurser med mål om økt samfunnsdeltagelse; overgang til utdanning/ordinært arbeid/frivillig arbeid.

Arna Aktiv fremmer aktivitet og møter deltagerens behov «for å ha noe å gå til». Det er stor forskjell i funksjonsnivå, men de fleste deltagerne har komplekse utfordringer på de fleste livsområder. De av deltagerne som oppnår en stabilitet og deltar over flere måneder får bedre fysisk og psykisk helse, samt mestring og økt funksjonsnivå i forhold til boligsituasjon, økonomi og relasjoner til familie. Brukerundersøkelser fra deltagerne som har inngått avtale i tiltaket viser stor grad av tilfredshet og bedring av livskvalitet. Arna Aktiv har over flere år vært en sentral aktør for å sikre at målgruppen har tilbud om å delta i meningsfull aktivitet. Kontinuitet og stabilitet blant ansatte har sikret et trygt og forutsigbart tilbud som er etter hvert blitt god kjent blant ansatte innen rus og psykisk helsetjenester i Bergen kommune.

I tillegg til Arna-aktiv er det etablert aktiv-tiltak ved NAV Bergenhuis, NAV Bergen sør og NAV Bergen vest. Alle Aktiv -tiltakene retter seg mot mennesker med rusrelaterte

utfordringer og har fysisk aktivitet som en del av tilbudet, men har noe ulik profil som gir en større bredde i tilbudet for målgruppen der alle tiltakene er by-omfattende.

Bergenhus Aktiv tilbyr frokost, tur, trening, dager med dataopplæring eller foredrag om aktuelle tema, arbeidsaktivitet blant annet i form av forfallende arbeid i samarbeid med Bergen Skog – og Treplantingsselskap. I Aktiv sør og Aktiv vest vektet mål om deltakelse i arbeid, utdanning eller frivillig arbeid i større grad og omtales nærmere i del 2 av saken.

Fritid med bistand

Fritid med bistand (Fribi) er et by-omfattende tiltak der målet er å løse rusavhengige inn i ordinære fritidsorganisasjoner, aktiviteter og trening. Tiltaket er ment for dem som har god rusmestring og behov for en rehabilitering med vekt på fysisk aktivitet/ fritidsaktivitet, inkludering og oppretting av nye nettverk. Tiltaket tilbyr individuell oppfølging, gruppeaktiviteter som turgruppe, svømming og klatring og har egen pool med treningskontakter og støttekontakter

Utviklingsarbeid

Utviklingsprosjektet består av to delprosjekter og er et samarbeid mellom Bergen kommune, NAV region Bergen og Vestland Fylkeskommune. Delprosjekt 1 «Helhetlige og kvalitativt gode tjenester for flyktninger og innvandrere» og delprosjekt 2 «Koordinerte og kunnskapsbaserte tjenester til ungdom under oppfølging av NAV»

Målet med delprosjekt 1 er å sikre en rask og koordinert brukerreise fra ankomst i bostedskommune til arbeid, kvalifisering til arbeid eller varig inntektssikring i tråd med løsningen for integreringsteam, felles kompetanseutvikling og Bergensmodellen. Bergensmodellen er en samfinansieringsavtale mellom partene i utviklingsprosjektet. Modulbasert opplæring for flyktninger basert på ordningen Fagbrev på jobb. Det sikrer en tett oppfølging gjennom hele løpet, best mulig samsvar med flyktningenes kompetanse og er fleksibel i varighet. Denne modellen gir delkompetanse underveis, og er tilbud både for deltakere i introduksjonsprogrammet og for brukere som er tilknyttet NAV. Det er etablert en samarbeidsavtale mellom Etat for inkludering, Etat for sosiale tjenester, NAV region Bergen, Vestland fylkeskommune og NAV fylkeskontor Vestland for at nyankomne flyktninger og innvandrere skal integreres raskest mulig.

Utviklingsprosjektet for ungdom har som mål at ungdom i Bergen skal oppleve å få koordinerte og kunnskapsbaserte tjenester som bidrar til at de kommer raskt i gang med utdanning, kvalifisering eller arbeid. Delprosjektet 2 har tatt utgangspunkt i tilbakemeldinger fra over 350 deltakere og ansatte ved NAV kontorene og Vestland Fylkeskommune. Resultatet er at to av FIA - tiltakene videreutvikles gjennom pilotene Mulighetssenteret ved NAV Årstad og prosjektet `tett individuell oppfølging` (TIO) ved NAV Bergen vest.

Tilskudd til utvikling av sosiale tjenester i NAV er en nasjonal ordning der formålet er å stimulere til utvikling av sosiale tjenester og tiltak etter sosialtjenesteloven. Overordnet mål for ordningen er et helhetlig og samordnet tjenestetilbud tilpasset den enkelte persons behov og økt kvalitet i tjenestene.

Tilskudd blir gitt for ett år om gangen i maksimalt tre år. Tiltakene rapporterer til Statsforvalteren i Vestland og Arbeids- og velferdsdirektoratet og må søkes på årlig. NAV sosialtjeneste i Bergen fikk i 2022 støtte til syv prosjekter med ca. kr 5,4 mill. Målet er å innlemme vellykket ny metodikk i ordinær drift..

Flere av prosjektene retter seg mot ungdom/unge voksne. Sosialtjenesten erfarer at mange unge har vært utenfor skole og arbeid i lengre tid før de søker sosialhjelp. Prosjektene søker

å forebygge dette med tidlig innsats og tettere samarbeid med skole og andre instanser for å sikre at vi tidligere fanger opp sårbare ungdommene, slik at de kommer raskere inn videre utdanning, arbeid og gis andre relevante aktiviteter og hjelpetilbud.

De syv prosjektene som har støtte gjennom denne tilskuddsordningen i 2022 er NAV Bergen vest med `Aktiv oppfølging` der målgruppen er ungdom i alderen 16-24 i videregående opplæring som står i fare for å avbryte utdanningen og trenger oppfølging for å klare å fullføre eller som trenger bistand til å komme seg inn i arbeidslivet. NAV Bergen nord har støtte til `TIS – tidlig intervensjon` i skolen som også samarbeider om ungdom i videregående skoler i bydelen og `Veien videre` rettet mot oppfølging av unge i alderen 18-29 år organisert i en felles statlig og kommunal ungdomsavdeling med tett individuell støtte til motivasjon og mestring for å finne meningsfulle aktiviteter/skole/arbeid.

NAV Bergenhus mottar tilskudd til `SoMe - Gjeldsrådgivning` som jobber for å gjøre gjeldsrådgivningstjenestene mer synlig og tilgjengelig for befolkningen gjennom bruk av digitale plattformer/sosiale medier, `Jobbmilen` tilbyr ekstra tett oppfølging over lengre tid til unge som ikke nyttiggjør seg andre arbeidsrettede tiltak og `Ka no` som med oppsøkende arbeid søker å nå unge i alderen 16-24 år som er vanskelig å komme i kontakt med og står uten tilbud om jobb eller skole. NAV Bergen sør får prosjektmidler til `KlarA` som retter seg mot kvinner med innvandrerbakgrunn i lavinntektsfamilier individuelt og i grupper som trenger tettere og helhetlig bistand med sikte på arbeidsdeltakelse og styrke familiens inntektssituasjon.

Andre tiltak

Tiltakene som er omtalt ovenfor, er alle administrativt underlagt sosialtjenestene i NAV. Foruten statlige arbeidsrettede tiltak, samarbeider sosialtjenestene også med øvrige arbeids – og aktivitetstiltak i regi av Bergen kommune, samt frivillige og ideelle aktører.

I samarbeid med Sportsklubben Brann bidrar Bergen kommune med sosialfaglig stilling i Gatelaget Brann. Gatelaget er først og fremst et by-omfattende dagtilbud for rusavhengige som har interesse for å spille fotball hvor det sosiale er vektlagt. Gjennom fellesskap og fysisk trening er målet flere timer og dager uten rus og motivasjon til å ta neste steg. I tillegg til å være fotballspiller på Gatelaget innebærer deltakelse muligheter for oppgaver og arbeidstrening på Brann stadion. Deretter kan deltakerne formidles til ordinære bedrifter. Brann støtter deltakerne i overgangen til praksis / arbeid i ordinær virksomhet.

De fire mottaks – og oppfølgingssentrene i Bergen (MO-sentrene) gir lavterskel helse – og sosialfaglige tilbud til rusavhengige med både skadereduserende tiltak og aktivitetstilbud som matservering, utdeling av rent brukerstyr, helsehjelp, samtaler, aktiviteter og sosialt samvær og hjelp til kontakt med hjelpeapparatet. Tiltakene har noe ulik profil for å møte ulike behov i målgruppen, er by-omfattende tilbud og samarbeider med tiltak som ALF, frivillige organisasjoner og brukerorganisasjoner.

ALF as, Senter for arbeidslivsforberedelse, er et selskap eid av Bergen kommune hvis mål er å legge til rette for at mennesker med ulike utfordringer skal finne og utvikle sine muligheter uavhengig av om dette er en ordinær jobb, en tilrettelagt arbeidsplass eller ett dagsverk på dager som er gode.

ALF har mange ulike tiltak tilpasset funksjonsnivå og har utviklet et nytt arbeidsrettet program `Via ALF` for mennesker som er på vei til å etablere seg i et rusfritt liv og er klar for arbeid. Programmet er en kombinasjon av teoriundervisning, individuell oppfølging og praksis i ordinær virksomhet. ALF as drifter toårig utdanning av medarbeider med brukererfaring (MB-programmet) som kvalifiserer til tverrfaglig rehabiliteringsarbeid innen fagfeltet psykisk helse og rusomsorg. ALF kan også tilby tilrettelagte arbeidsplasser dersom ordinære

arbeidslivet kan være vanskelig av helsemessige årsaker. Dagsverket tilbyr 45 arbeidsplasser fordelt på fem oppmøtesteder; vaskeriet i ALFs egne lokaler, MO-sentrene og Stiftelsen kirkens bymisjons tiltak i Vågsbunnen. Utegruppene driver blant annet grøntpleie, rydding og bortkjøring av buss, samt oppsamling og videre håndtering av brukte kanyler og annet smitteavfall. I tillegg til faste områder som oppsøkes jevnlig, sendes arbeidslagene ut når kommunen får melding om tiltagende forsøpling i et område.

Ettervern Bergen gir oversikt over aktiviteter og tilbud i rehabiliteringsfasen. På nettsiden ettervern.bergen.no er det samlet informasjon og lenker til en rekke organiserte aktiviteter og tilbud knyttet til rusomsorg, psykiatri, fengsel, mennesker i en rehabiliteringsfase og andre som har behov for ettervernstilbud.

Tidsaspekt

Det antas at formuleringen `innen 6 måneder` kan sikte til lovgivningen for kvalifiseringsprogrammet der det i sosialtjenesteloven § 31 står at kvalifiseringsprogrammet skal iverksettes senest innen seks måneder. For sosialtjenestene i Bergen ligger gjennomsnittlig iverksettelsestid på kvalifiseringsprogrammet hittil i 2022 på 2,5 måneder.

Rett hjelp til rett tid er en overordnet strategi i for sosialtjenestene i Bergen. Relevant, meningsfull og kvalifiserende aktivitet skal gis tidligst mulig, samtidig vil tidspunktet for iverksettelse mulig være individuelt gitt den enkeltes situasjon og behov, samt eventuell ventetid på aktuelle tiltak og samfunnsmessige forhold.

Økonomisk sosialhjelp er en midlertidig ytelse med mål om at stønadstiden skal være kortest mulig. Gjennomsnittlig stønadslengde var i 2021 på 5,16 måneder.

DEL 2

Bystyret ber byrådet å legge fram en evaluering av arbeids- og integreringstiltakene.

Innledning

Tiltakene som er aktuell for evaluering i merknad 2 er fordelt på ulike etater. De fleste tiltakene er organisert under etat for sosiale tjenester; Folk I Arbeid-tiltakene (FIA), Kvalifiseringssenteret for innvandrere, NorA, Brannsjansen, de av Aktiv-tiltakene som er særlig rettet mot arbeid og Individuell jobbstøtte -tiltaket (IPS) i samarbeid med etat for psykisk helse og rustjenester. Videre etat for inkludering med introduksjonsprogrammet, etat for barn og familie med Inkludering gjennom deltidsarbeid hos utekontakten, arbeidsinkludering under HR konsern samt menn i helse og sykkelvertordningen i samarbeid med etat for sykehjem.

Det er hentet inn informasjon via etatene og HR- konsern om arbeids - og integreringstiltakene i tjenestene der de har svart på følgende punkter:

- Om tiltaket: Litt om historikk, organisering og finansiering
- Mål for tiltaket og målgruppe /rekruttering (spesifisere aldergruppe 18-24 år eller over)
- Kort om metoder og brukermedvirkning i tiltaket
- Resultater og vurdering av måloppnåelse: Statistikk og hva tiltaket lykkes med.
- Gi kort beskrivelse av utvikling- og forbedringsarbeid i tiltaket

Besvarelsene er gjengitt i sin helhet nedenfor.

Evalueringene viser en god bredde i målgrupper, metodikk og gode resultater i arbeids- og integreringstiltakene i Bergen kommune, selv om aktiviteten har vært tilpasset til enhver tid gjeldende smittevernregler i de ulike fasene av pandemien.

Arbeidsinkludering

Om tiltaket og målgruppe

Avdelingen Arbeidsinkludering ble opprettet i 2019 for å ivareta Byrådets vedtak om å sentralisere håndtering av språk- og arbeidspraksis i Bergen kommune som arbeidsgiver.

Arbeidsinkluderings målgruppe er arbeidsføre personer i alderen 18-67 år som kvalifiserer for tiltak gjennom NAV eller har krav på praksis gjennom introduksjonsprogrammet for flyktninger. Det stilles også krav til motivasjon og en tydelig hensikt med praksisløpet. I tillegg er det en forutsetning at kandidaten ønsker praksis innenfor et arbeidsområde som Bergen kommune har i sin tjeneste- og oppgaveportefølje.

Alle som ønsker en språkpraksis eller arbeidspraksis i kommunes tjenester skal søkes inn til Arbeidsinkludering istedenfor å ta kontakt med det enkelte arbeidssted. Det er NAV eller tiltaksarrangør som avgjør hvem som skal søkes inn og vurderes for praksis i Bergen kommune. Arbeidsinkludering forvalter kommunes praksisplasser og har oversikt over samtlige som er i språk- og arbeidspraksis i Bergen kommune til enhver tid.

Avdelingen gjennomfører innledende samtaler med aktuelle kandidater og tar en første kvalitetssikring av motivasjon og egnethet og sørger for at kandidaten søker om politiattest og gjennomfører nødvendige helsesjekker i de tilfeller det er aktuelt. Deretter matches kandidaten mot et hensiktsmessig arbeidssted i Bergen kommune. Både kandidat og arbeidssted blir fulgt opp underveis i praksisperioden og Arbeidsinkludering vil kunne fungere som lederstøtte underveis og kan kontaktes ved spørsmål eller behov for bistand.

Målsettingen med sentraliseringen av språk- og arbeidspraksis i Bergen kommune

1. Styrke inkluderingsarbeidet gjennom å jobbe med praksis på en mer målrettet, koordinert og kunnskapsbasert måte. Arbeidsinkludering kjenner kommunen godt og kan sørge for større treffsikkerhet i jobbmatchene mellom kandidat og arbeidssted.
2. Sikre en helhetlig oversikt over Bergen kommune som praksisarena. Arbeidsinkludering skal ha oversikt over samtlige som er i språk- og arbeidspraksis i Bergen kommune til enhver tid. Dette kan brukes som et styringsvirkemiddel iht. samfunnets behov for praksisplasser og forhindre at gode tiltak kjemper mot hverandre. En helhetlig oversikt vil også i større grad sikre at lærlinger og ordinær arbeidskraft ikke fortrenses til fordel for praksis.
3. Styrke kvaliteten tilknyttet praksis gjennom å vurdere kandidatens motivasjon og egnethet samt sikre at kandidaten har nødvendige papirer i orden før praksis. Arbeidsinkludering vil ha kjennskap til både kandidat og arbeidssted, og vil ha begge partenes interesse i tankene. Dette gjør dem i stand til å finne gode løsninger for begge parter.
4. Frigi tid på arbeidsstedene, og kanskje særlig for lederne, ved at de slipper å besvare en rekke praksishenvendelsene utenfra. Arbeidsstedene vil også oppleve tidsbesparelser som følge av at Arbeidsinkludering ivaretar dialogen med NAV/tiltaksarrangør og håndtere det administrative arbeidet knyttet til praksis. Avdelingen vil også bistå arbeidsstedene med råd og problemløsning ved behov.

5. Inneha et internt kompetansesenter for arbeidsmarkedstiltak. Arbeidsinkludering vil kunne gi råd og veiledning til kommunens arbeidssteder om ulike arbeidsmarkedstiltak og hvilken rolle Bergen kommune som arbeidsgiver har tilknyttet disse.

Bergen kommune har også et budsjettmål om å tilby språk- eller arbeidspraksis til minimum 400 personer per år. Det er Arbeidsinkludering som rapporterer på dette måltallet.

Resultater og vurdering av måloppnåelse

I 2021 mottok Arbeidsinkludering 823 søknader om språk- eller arbeidspraksis. 237 av disse var ikke aktuelle for praksis – hovedsakelig fordi Bergen kommune ikke kunne tilby ønsket praksis eller fordi søknaden av ulike årsaker ble trukket.

Arbeidsinkludering har registrert 523 kandidater i praksis i 2021. Dette tallet inkluderer 404 utplasseringer der Arbeidsinkludering har hatt en aktiv rolle, 67 utplasseringer i samarbeid med Sykkelfort-ordningen, 24 utplasseringer i forbindelse med Menn i helse, samt 28 utplasseringer som har blitt tildelt avdelingens portefølje etter avtalt oppstart. Av de 523 kandidatene som har vært i praksis i 2021 har 418 kandidater startet i inneværende år, mens 105 kandidater startet på et tidligere tidspunkt og fortsatte praksisløpet i inneværende år. Arbeidsinkludering har langt på vei lykkes med målsetningene med å sentralisere tjenesten. Etableringen av Arbeidsinkludering har medført et økt inkluderingsfokus ved kommunens arbeidssteder – også ved arbeidssteder som tidligere hadde liten eller ingen erfaring med praksiskandidater. Dette forsterkes av at byrådet i 2021 vedtok å innføre inkluderingsmål på byrådsavdelingsnivå – noe som skal bidra til økt inkludering i alle byrådsavdelinger og sikre en større bredde i praksistilbudet.

Flere tiltaksarrangører forteller at de opplever å få flere ut i praksis i Bergen kommune enn før etableringen av Arbeidsinkludering. Gjennom god kunnskap om Bergen kommune, både som arbeidsgiver og som praksisarena, foretar Arbeidsinkludering gode jobbmatcher og har en unik oversikt over kommunens praksisbruk. Dette gjør dem i stand til å jobbe med arbeidsinkludering på en mer kunnskapsbasert og koordinert måte og i større grad bidra til at de gode tiltakene utfyller hverandre. Sentraliseringsvedtaket har også medført at NAV og de ulike tiltaksarrangørene i liten grad retter praksishenvendelser direkte til arbeidssted, men heller søker kandidatene inn til Arbeidsinkludering. Dette bidrar til at kommunes praksisplasser kan forvaltes på en rettferdig måte og gjør det mulig for Arbeidsinkludering å gjennomføre gode innledende prosesser knyttet til jobbmatch og kvalitetssikring. Det bidrar også til at arbeidsstedene får frigitt mye tid og kan sette søkelys på å gi kandidatene nødvendig opplæring og oppfølging i praksis. Arbeidsstedene gir også tilbakemelding om at det er verdifullt for dem å ha Arbeidsinkludering lett tilgjengelig og klar til å bistå ved behov. Arbeidsinkluderings rolle som kompetansesenter blir stadig mer kjent og avdelingen bistår jevnlig med råd og veiledning til både ledere og andre som tar kontakt.

Gjennom et kunnskapsbasert og systematisk arbeid med praksis der jobbmatching og kvalitativ oppfølging står i hovedsetet bidrar Arbeidsinkludering til at partene får et større utbytte av praksisperioden. Arbeidsinkludering gir arbeidssøkere et innblikk i hvordan det er å jobbe i Bergen kommune, verdifull arbeidserfaring og muligheten til å få en oppdatert referanse. Arbeidsinkludering tilbyr også yrkesveiledning til kandidatene og legger særlig vekt på yrker som naturlig tilfaller kommunal sektor.

Utvikling og forbedring

Arbeidsinkludering legger vekt på kontinuerlig forbedring og å «jobbe smartere» for å sikre vedvarende høy kvalitet og effektivitet i tjenesten. Dette har resultert i en rekke forbedringstiltak de siste årene. I det videre arbeidet vil Arbeidsinkludering sette søkelys på å øke andelen intensjonsavtaler med kommunale resultatenheter for å sikre flere tilgjengelige

praksisplasser og større bredde i praksistilbudet. Dette gjelder særlig intensjonsavtaler tilknyttet administrative praksisplasser og ulike praksismuligheter for de med høyere utdanning. For å klare dette er Arbeidsinkludering avhengig av at kommunens arbeidssteder setter praksis på dagsorden og ser nærmere på mulighetene for å inkludere noen i praksis på sin arbeidsplass. Innføringen av inkluderingsmål vil trolig ha en positiv effekt på dette arbeidet og bidra til et vedvarende inkluderingsfokus i Bergen kommune. Arbeidsinkludering vil også legge vekt på å markedsføre avdelingen og sentraliseringsvedtaket blant kommunens arbeidssteder, NAV og tiltaksarrangører for å sikre at disse har en vedvarende god kjennskap til organiseringen.

Sykkelvertordningen

Historikk

Sykkelvertordningen startet som prosjekt i 2018 etter initiativ av leder for ordningen. Sykehjemmene manglet ressurser for å få aktivisert beboerne og innledet på bakgrunn av dette ett samarbeid med NAV og introduksjonssenteret for flyktinger om arbeidstrening/språktrening. Sykkelvertprosjektet gikk over til å bli en fast ordning januar 2020 der flyktinger som trenger språkpraksis bidrar til aktivitet i sykehjemmene.

Ordningen er nå godt forankret i sykehjemmene som sammen med NAV, tidligere deltakere og leder har formet den til det den er nå.

Organisering

Leder: Lyser ut ledige plasser til bydelskontorene i NAV og fordeler deltakere til «rett» brukersted, klarer tilretteleggingsbehov og mål for arbeidstrening for deltakerne, sikrer at alle papir er i orden, underviser på opplæringsdagene, utfører midtevalueringer på brukerstedene, kobler og følger opp alle parter (NAV, deltaker og veileder på brukersted) – har all dialog inn mot Arbeidsinkludering.

Brukersted (19 sykehjem): En eller to veiledere på hvert brukersted (avdelingsleder/fagleder og aktivitets- og frivillighetskoordinator for å sikre faglig oppfølging i avdeling så vel som i aktiviteter).

NAV: Søker inn deltaker til leder for ordning og følger opp gjennom arbeidstreningssperioden. Finansiering 50% stilling til leder betales av Etat for sykehjem, samt mat til opplæringsdagene.

Finansiering

50% stilling til leder betales av Etat for sykehjem, samt mat til opplæringsdagene.

Mål for tiltaket og målgruppe

Etat for sykehjem bruker tiltaket som rekrutteringsarena inn i eldreomsorgen. Ordningen er åpen for alle brukere av NAV tjenesten, uavhengig av stønadsform, etnisitet, alder (18-65år), bakgrunn og kjønn.

Metoder og brukermedvirkning i tiltaket

Sykkelvertordningen har hovedfokus på kommunikasjon, ernæring og aktivisering av beboerne på brukerstedene. Men innholdet i arbeidstreningen vil variere for hver enkelt deltaker med tanke på bakgrunn, mål og arbeidsevne. Ved helsefaglig bakgrunn vil pleieoppgaver være en naturlig del av arbeidstreningen, deltakere som aldri har vært på ett

sykehjem vil gjerne trenger en gradvis tilnærming til eldreomsorgen. Felles for deltakerne er at de skal få en miljøterapeutisk forståelse for arbeid i sykehjem, lære å se hele mennesket og hvordan omgivelsene påvirker det. Tiltaket passer godt som springbrett inn i eldreomsorgen for de som har helsefaglig bakgrunn eller ønsker utdanning i den retning, språktrening, prøve ut yrket eller for å opparbeide seg arbeidsevne. Det er fire kull i året. Varigheten på ett kull er på 3 måneder med mulighet for å forlenge.

Hva tiltaket lykkes med

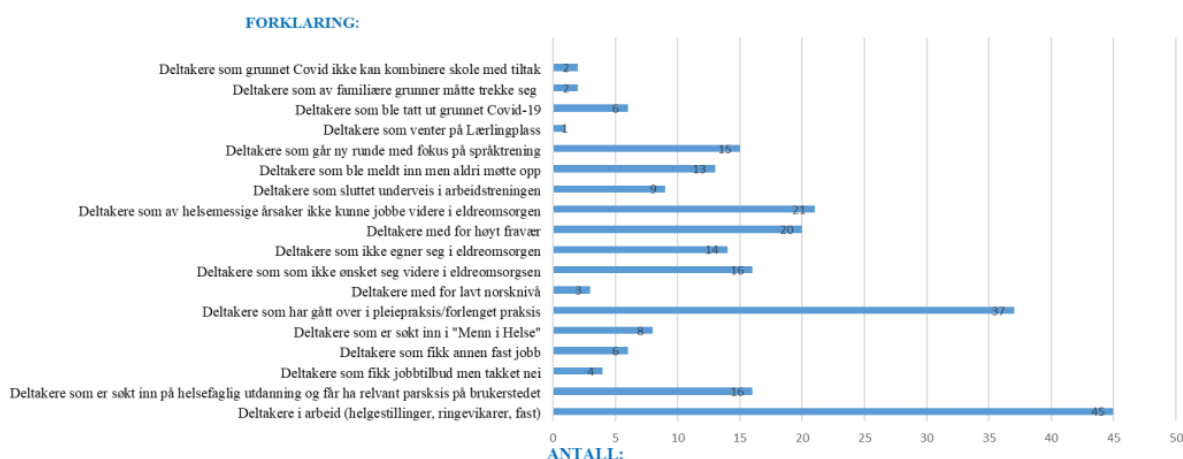
Sykkelvertordningen er en vinn-vinn-ordning. Sykehjemmene får ekstra ressurser og kan forme fremtidige kollegaer gjennom tett oppfølging og god opplæring, beboerne får økt aktivisering og sosial stimulering av engasjerte deltakere og sykkelvertene får en unik arbeids – og språktrening som er individuelt tilpasset deres arbeidsevne og målsetting. Tiltaket har fått ett godt rykte i andre kommuner i Norge etter gode resultater, medieoppslag og deltakelse med innlegg på Demensdagene 2019 i Oslo. Leder har bistått Levanger (i Trøndelag), Øygarden og Alver Kommune i implementeringen av sykkelvertordning. Ordningen har også vakt oppsikt i England og Canada som ønsker å få til det samme.

Statistikk

Statistikk viser at 45 av 238 deltakere (18,9%) har fått lønnet arbeid på sykehjemmet etter arbeidstreningen. (Se tabell) Leder jobber sammen med NAV for at alle deltakere i sykkelvertordningen skal finne en vei videre etter endt arbeidstrening, som lønnet arbeid, skolegang, overgang til andre tiltak og så videre.

Statistikk over deltakere i sykkelvertordningen (kull 1 til kull 13)

Oversikt over alle 238 deltakere som har vært i sykkelvertordningen fra kull 1 til kull 13 (1.mars 2018 til 8.februar 2022)

Utvikling og forbedring

Det er ett ønske fra alle involverte parter om at sykkelvertordningen kan knyttes til ett eget utdanningsløp som Menn i helse, hvor deltakerne som ønsker det kan ta fagbrev som helsefagarbeider på 2,5år. Løpet vil også være åpent for ufaglærte ansatte i kommunen. Etat for sykehjem ser behovet for flere fagutdannede og ordningen har mange gode kandidater som ønsker seg fagutdanning innen helse. Ett utdanningsløp vil være en god mulighet til å bidra til rekrutteringsbehovet innen helse.

Navnebytte: Navnet sykkelvertordningen kan være misvisende da sykling kun er ett av flere aktivitetstilbud deltakerne tilbyr beboerne. Det jobbes med å finne ett navn som kan forklare innholdet og målsettingen til ordningen bedre som `Helserekрутt`.

Menn i helse

Prosjektet Menn i helse (MIH) er et arbeidsrettet tiltak med formål om å øke andel menn i alderen 25 til 55 år i helsesektoren.

Deltakerne blir rekruttert via NAV og deltar først i en arbeidsutprøving. Etter en utvelgelsesprosess starter inntil 30 deltakere på en tre måneder lang praksisperiode som «helserekрутter» på sykehjem. Etter ny utvelgelse blir inntil 20 menn tilbudt opplæring i helsearbeiderfaget for voksne. Det tilbys et komprimert utdanningsløp fram til fagbrev som helsefagarbeider som omfatter teori fra Vg1 helse- og oppvekstfag og Vg2 helsearbeiderfag. I modellen forplikter kommunen seg i til å gi deltakerne betalt sommerjobb. Etter endt teoriopplæring blir det tegnet lærekontrakt i kommunen.

Prosjektet er en nasjonal satsing i regi av kommunesektorens interesse- og arbeidsgiverorganisasjon i Norge (KS) i samarbeid med kommune og stat i NAV, fylkeskommune, Fylkesmannen og Helsedirektoratet som gradvis har blitt utvidet til å omfatte flere fylker. Nasjonalt har så langt over 600 menn oppnådd fagbrev som helsefagarbeidere og 92% av dem har fått en relevant jobb de kan leve av. Prosjektet bidrar slik til samfunnets økte behov for flere helsefagarbeidere. I Bergen og tidligere Hordaland fylke startet prosjektet i januar 2019 og de første fagbrevene ble utstedt i 2021. Prosjektleder for Menn i helse er finansiert av KS. Kostnadene for Bergen kommune for 15 lærlinger i 12 måneder, er 3,7 mill. Dette gjelder kull 1 som startet sin læretid 15 august 2020 og har 12 måneder kontrakt. Kull 2 startet opp i lære 15. august 2021, og kull 3 starter høsten 2022.

Resultater og vurdering av måloppnåelse:

Status kull 2019:

Det første kullet i Menn i helse startet opp i helserekрутtperioden på 12 uker våren 2019. For å gå videre må kandidaten kvalifisere seg for en sommerjobb betalt av kommunen. Etter sommerjobb startet 22 kandidater på skole. 20 av disse fullførte og startet i lære høsten 2020. Alle 20 fullførte læretiden gjennomførte fagprøven. 14 av disse lærlingene hadde sin læretid i Bergen kommune og 13 av de bestod fagprøven. 11 kandidater arbeider nå i større stillinger i Etat for sykehjem, én jobber i psykiatrien i Helse Bergen og én arbeider i bofellesskap.

Dette er resultater som Bergen kommune og KS er svært fornøyd med. Dette er et viktig tiltak for å motvirke utenforskap som arbeidsledig til å bli inkludert som lønnsinntaker.

Status kull 2020:

Våren 2020 startet nytt kull etter samme modell som 2019. Det var 30 kandidater som startet i helserekрутtperioden og 22 som kvalifiserte seg til sommerjobb og skolestart. 18 kandidater gjennomførte skolen og startet i lære høsten 2021 og skal gjennomføre fagprøven i løpet av sommer/høst 2022. 12 av disse kandidatene er i lære i Bergen kommune.

Status kull 2021:

På bakgrunn av de gode erfaringene med de to foregående kullene ønsket NAV å øke fra én til to klasser. I tillegg ønsket Bergen kommune at noen kvinner også skulle få plass etter samme modell. Våren 2021 startet 48 kandidater i helserekрутtperioden (43 menn og 5

kvinner). 38 kandidater kvalifiserte seg til sommerjobb/skolestart (33 menn og 5 kvinner). Det ser ut til at 34 gjennomfører og starter i lære august 2022. 18 av disse kandidatene er fra Bergen kommune (13 menn og 5 kvinner)

Status kull 2022:

30.mars 2022 startet et nytt kull som skal følge samme løpet og kvalifisere seg til sommerjobb. 44 menn og 10 kvinner startet opp. Dette er et antall tiltaket er svært fornøyd med da det i år er svært lav ledighet.

Hva tiltaket lykkes med

- Frem til nå har prosjektet lykkes med å rekruttere arbeidskraft som kommunen trenger.
- Kandidatene går fra å motta trygdeytelser til å være skattebetaler.
- Prosjektet har en forpraksis på 12 uker (helserekruittperioden) som er en kvalifiseringsdel hvor ikke egnede kandidater enten slutter av seg selv eller blir veiledet til å ta et annet valg. Dette medfører at de fleste kandidatene som går videre og starter på skolen.
- Frem til nå har alle som har startet i lære gjennomført læretiden.
- Dette er voksne som har tatt et yrkesvalg i voksen alder om å bli helsefagarbeider.
- Prosjektet lykkes som et mangfolds-prosjekt ved at flere menn begynner i yrket. Vi får tilbakemeldinger på at dette skaper et bedre arbeidsmiljø og at mannlige pasienter profiterer på det med å kunne kommunisere med mannlige ansatte.
- Ved at flere menn velger å gå inn i helsearbeideryrket får vi flere mannlige rollemodeller som gjør at unge menn vil velge å gå inn i helsefag.

Forbedrings- og utviklingsarbeid

Det jobbes kontinuerlig med utvikling og forbedring i Menn i helse. Prosjektet nasjonalt har seks workshops i året med vekt på videre utvikling. Dette gjøres også i samarbeid med NAV, fylkeskommune som skoletilbyder og kommuner..

Regionalt har Menn i helse en driftsgruppe der alle samarbeidspartnere jobber for at prosjektet skal lykkes i Vestland. Det er årlig evaluering med alle samarbeidspartnere med tanke på utvikling og forbedring.

Menn i helse har også sett et behov for å lage et tilbud til fremmedspråklige som har for dårlig språk til å gjennomføre en komprimert utdanning hvor de skal lese, skrive og snakke mye norsk på kort tid. Prosjektet har derfor utviklet en pilot som heter PREPP hvor aktuelle kandidater får et forberedelses-år med gjennomføring av fellesfag med vekt på helsenorsk og praksis før de går inn i det ordinære Menn i Helse løpet. Det er et mål at denne piloten blir iverksatt i Vestland våren 2023.

Bergen kommune har til nå garantert for et visst antall læreplasser til Menn i helse hvert år. I 2021 startet Bergen kommune for første gang med Kvinner i helse, etter samme modell som for Menn i helse. Det er ønskelig med en forutsigbarhet med tanke på antall læreplasser som blir stilt til disposisjon for Kvinner i helse, slik at man kan forberede rekrutteringen og innsøkingen til NAV på en god måte.

Inkludering gjennom deltidsarbeid- for utsatte unge

Historikk, organisering og finansiering.

Noe av det det Utekontaktens feltarbeidere har hørt fra svært mange utsatte unge er at det oppleves så utrolig urettferdig at de ikke får en mulighet til å prøve seg i en deltidsjobb fordi de, og deres familier, ikke har det nettverket og bekjentskapet som ofte skal til. De opplever å bli stående utenfor.

Som en respons til dette etablerte Utekontakten prosjektet «Inkludering gjennom deltidsarbeid» i 2017 som gir vanskeligstilt ungdom på videregående skole en mulighet til å skaffe seg arbeidserfaring.

Tiltaket har i flere år blitt finansiert av Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet. Gjennom nasjonal tilskuddsordning for inkludering av barn og unge mottok Bergen kommune 1 430 000 kroner for 2021 til «Inkludering gjennom deltidsarbeid».

Mål for tiltaket og målgruppe /rekruttering

Målsetting

Gjennom deltidsarbeid og samtidig sosialfaglig individuell oppfølging skal risikoutsatte unge få oppleve inkludering, og mestring i ulike sosialiseringprosesser gjennom tilknytning og kvalifisering til arbeidslivet samtidig som de går på skole.

Delmål knyttet til målgruppen

- Sosial inkludering og livsmestring på alternative mestringsarenaer.
- Forebygge, avdekke og bidra til bedring av sosiale problem hos deltakerne gjennom individuell oppfølging.
- Økt kunnskap om det å være i arbeid gjennom en forberedende kursrekke og arbeidserfaring.
- Forebygge rekruttering inn i uregulerte arbeidsforhold med risiko for utnyttelse.
- Bidra til at flere vanskeligstilte ungdommer får mulighet til kvalifiserer seg til deltidsarbeid i det ordinære arbeidsmarkedet.
- Redusere konsekvensene av fattigdom blant ungdom gjennom deltidsarbeid.
- Bidra til at ungdom berørt av fattigdomsproblemer, gjennom å tjene egne penger, kan få delta på sosiale arenaer og i fritidsaktiviteter uavhengig av foreldrenes økonomiske situasjon.

Delmål knyttet til systemnivå

- Redusere frafall fra videregående skole.
- Forebygge arbeidsledighet blant ungdom.
- Redusere barnefattigdom.
- Videreutvikle og etablere samarbeidstiltak og samarbeidsformer på tvers av tjenestesteder.
- Bidra til fag- og kunnskapsutvikling, samt bidra til formidling og forankring av kunnskap i kommunen.

- Etablere forpliktende samarbeid med aktuelle arbeidsgivere i privat sektor.

Målgruppe

Risikoutsatt ungdom mellom 15 og 18 år i videregående skole. Med risikoutsatt ungdom menes eksempelvis ungdom som selv har, eller er pårørende av foreldre med, psykisk helse

utfordringer og rusproblemer, ungdom berørt av fattigdomsproblemer, og ungdom som opplever utenforskap.

Rekruttering

Deltakerne rekrutteres hovedsakelig gjennom oppsøkende sosialt arbeid på offentlige arenaer, skoler og digitale plattformer, men barneverntjenesten vil også kunne henvise til prosjektet. Ungdom som selv har hørt om prosjektet kan også henvende seg direkte til Utekontakten og søke enten via oppmøte eller elektronisk.

Metoder og brukermedvirkning i tiltaket

Gjennom deltidsarbeid i kombinasjon med individuell oppfølging får deltakerne oppleve inkludering og mestring i ulike sosialiseringprosesser gjennom tilknytning og kvalifisering til arbeidslivet.

I en prosjektperiode på ca. 4 mnd. gjennomfører 40-50 ungdommer et arbeidsforberedende kurs etterfulgt av 50 timer med deltidsarbeid. Det gjennomføres to slike prosjektperioder i løpet av et år, en om høsten og en om våren/sommeren. Det arbeidsforberedende kurset gir deltakerne en innføring i ulike arbeidslivskunnskap, og hovedmål er å arbeide med holdninger knyttet til ulike sider ved å være i arbeid. På kurset engasjeres ungdommene i gruppeøvelser, det benyttes blant annet dramatisering, refleksjoner gjennom dialogspill, og legges opp til diskusjoner i plenum. Alle deltakerne får et kursbevis når de har fullført kurset.

Når deltakerne er ferdig på kurset tildeles de en arbeidskoordinator, som er feltarbeider ved Utekontakten, og som følger opp deltaker i prosjektperioden. Det utarbeides en individuell oppfølgingsplan med hovedmål om å fullføre 50 timer med deltidsarbeid. I oppfølgingsplanen kan også andre målsettinger inkluderes ut fra den enkeltes behov. Arbeidskoordinator og ungdom har ukentlig kontakt, og gjennom kontakten kan arbeidskoordinator bidra til å avdekke vanskelige forhold i ungdommens liv som de sammen kan jobbe med for å forebygge skjevutvikling og bedre livssituasjonen til den enkelte.

Alle deltakerne får tildelt en arbeidsplass. Samarbeidet med den gitte arbeidsplassen reguleres av en samarbeidsavtale mellom deltaker, arbeidsplass og arbeidskoordinator fra Utekontakten. Det er et mål å rekruttere arbeidsgivere som viser et sosialt engasjement og som ønsker å gi unge uten arbeidserfaring en mulighet.

Brukermedvirkning og utviklingsarbeid

Brukermedvirkning er svært viktig i samtlige av Utekontaktens tiltak, og det blir også i dette prosjektet tilrettelagt for at brukernes stemme skal bli hørt. Samtlige deltakere blir oppfordret til å fylle ut et evalueringsskjema etter fullført kurs og praksis. For ytterligere å sikre at deltakerne har en sentral rolle i utformingen og gjennomføringen av prosjektet inviteres en tidligere deltaker med i planlegging og gjennomføring av det hver prosjektperiode. Brukernes bidrag i evalueringprosessen er sentral, og brukes til justeringer av innholdet i prosjektet for å kunne gi et mer presist og kvalitativt bedre tilbud.

Resultater og vurdering av måloppnåelse

De siste to årene har totalt 222 ungdommer deltatt i prosjektet. Gjennom prosjektet er det avdekket hjelpebehov og sikret nødvendig hjelp til flere unge. Omtrent 1/3 av deltakerne takker ja til tilbud om videre oppfølging fra Utekontakten etter endt arbeidsperiode. Mellom 4 og 9 ungdommer får tilbud om ordinær deltidsjobb ved arbeidsstedet etter hver prosjektperiode.

Tiltaket vurderes å være et forebyggende tiltak som treffer godt unge sine uttrykte ønsker og behov, og som i stor grad inkluderer de som opplever å stå utenfor. Gjennom hver prosjektperiode identifiseres og etableres det også kontakt med flere unge med hjelpebehov som det øvrige hjelpeapparatet ofte ellers ikke ville nådd på et så tidlig tidspunkt.

Introduksjonsprogrammet

Målgruppe

Introduksjonsordningen er hjemlet i Lov om integrering gjennom opplæring, utdanning og arbeid (integreringsloven), og er en ordning som skal bidra til en lettere og raskere integrering til det norske samfunnet for nyankomne flyktninger mellom 18 og 55 år. Introduksjonsprogrammet er et opplæringstilbud i Bergen kommune etter avtale med Integrerings- og mangfolddirektoratet (IMDi), og er organisert under Etat for inkludering. Familiegjenforente til flyktninger kan også delta.

Målsetting

Målsettingen med introduksjonsprogrammet er at flyktningene skal bli økonomisk selvstendige gjennom utdanning og jobb. Programmet består av norskopplæring, samfunnskunnskap, ulike kurs samt arbeidspraksis. Programmet er helårlig og på fulltid, og deltakerne mottar en introduksjonsstønning på 2G. Varigheten av programmet er fastsatt ut fra hvilken utdanning deltakeren har fra før, og kan variere fra 3 måneder til 3 år, men kan utvides med inntil 6 måneder/ 1 år.

Metoder og brukermedvirkning.

Ved starten av introduksjonsprogrammet utformes en individuell integreringsplan med sluttmaal i samarbeid med deltakeren. Planen er basert på kompetansekartlegging og karriereveiledning, og utformes med bakgrunn i deltakerens utdanning, erfaring og opplæringsbehov. Det inngås også en integreringskontrakt mellom kommunen og deltakeren, ut fra målene i integreringsplanen.

Introduksjonsprogrammet består i hovedsak av norskopplæring, samfunnskunnskap, språkpraksis og arbeidspraksis. I tillegg kommer kurs i livsmestring og arbeidslivskunnskap. For deltakere som har barn er det også obligatorisk å delta på kurs i foreldreveiledning (ICDP).

Integreringsloven angir minstekrav til innhold og obligatoriske elementer i programmet, men har ellers som forutsetning at både integreringsplan, sluttmaal og innhold i introduksjonsprogrammet er tilpasset deltakeren sine ønsker og behov.

Resultater og vurdering av måloppnåelse

Ifølge statistikk fra introduksjonsordningen i Bergen avsluttet 177 deltakere programmet i 2021. Av disse gikk 76 % over til arbeid, skole eller arbeidsrettede tiltak gjennom NAV. Denne gruppen fordeler seg på 23 % i arbeid på hel- og deltid, 7% i arbeidsrettede kommunale og statlige tiltak gjennom NAV og 46 % til utdanning; 35 deltakere til grunnskole, 42 til videregående utdanning og 4 til høyere utdanning.

På nasjonalt nivå viser tall fra SSB at 62 % av de som gikk ut av introduksjonsprogrammet for nyankomne innvandrere i 2020, var i arbeid eller utdanning ett år etter endt program. Disse fordeler seg på 28 % i arbeid, 19 % i utdanning og 15 % i arbeid og utdanning. Det er store forskjeller mellom menn og kvinner; 69 % av mennene og 46 % av kvinnene var i arbeid og/eller utdanning ett år etter avsluttet introduksjonsprogram. De siste årene har det

blitt bosatt færre i målgruppen for ordningen, og tall fra 2020 viser noe nedgang i antall deltakere. Nærmere 470 000 innvandrere var i arbeid mot slutten 2021. Disse utgjorde 68,9 prosent av alle bosatte innvandrere i aldersgruppen 20-66 år. I samme aldersgruppe og ellers i befolkningen er andelen sysselsatte 79,2 prosent, ifølge SSB

Utvikling og forbedringsarbeid

Høsten 2020 ble det startet et utviklingsprosjekt i samarbeid mellom NAV Hordaland, NAV Bergen kommune, Etat for inkludering og Hordaland fylkeskommune. Formålet med prosjektet var: «NAV region Bergen og Bergen kommune skal gi helhetlige og kvalitativt gode tjenester til innvandrere og flyktninger (personer ankommet som flyktninger og deres familiegjenforente». Målet var videre «å få til en «rask og koordinert brukerreise fra ankomst bostedskommune til arbeid, kvalifisering til arbeid eller varig inntektssikring». Prosjektet har ført til flere ulike tiltak, både innen utdanning og kvalifisering for målgruppen. I tillegg har det vært gjennomført felles kompetanseutvikling for ansatte i NAV og Introduksjonssenteret. Det ble inngått en samarbeidsavtale mellom partene høsten 2021, og fra 2022 er prosjektet iverksatt i driften. Det har blant annet ført til et styrket samarbeid i hele integreringsløpet mellom NAV, fylkeskommunen, Senter for migrasjonshelse og Introduksjonssenteret, med mål om å unngå brudd i kvalifiseringsarbeidet i overgangene mellom introduksjonsprogram og videre utdanning eller kvalifisering.

Ny sjanse, kvalifiseringssenter for innvandrere

Bakgrunn

Ny sjanse ble i 2005 etablert som et forsøksprosjekt for å prøve ut lønnet kvalifisering etter modell av introduksjonsloven, finansiert av statlige midler. Målgruppen var innvandrere, spesielt kvinner, som etter flere år i Norge ikke hadde fast tilknytning til arbeidsmarkedet og var avhengig av sosialhjelp. Prosjektet utviklet gode metoder og virkemidler og oppnådde gode resultater. På bakgrunn av dette ble Ny sjanse 2008 videreført tilpasset regelverket rundt kvalifiseringsprogrammet (Lov om sos.tj. § 29).

Kvalifiseringssenteret er administrativt tilknyttet NAV-Bergenhus, men er et by-omfattende tiltak og har egne lokaler i Bergen sentrum. Avdelingen har nå 20 ansatte, men flere i reduserte stillinger. De fleste har ansvar for kvalifiseringsprogram, noen er ansatte på opplæringstiltaket Mat & prat og prosjektet Jobbsjansen. Tildelt budsjett fra kommunen i 2022 var i overkant av 11 millioner. I tillegg finansierer statlige prosjektmidler i stor grad Jobbsjansen.

Målgruppe

Senteret tilbyr oppfølging og tilrettelegging av kvalifiseringsprogram til innvandrere (i all hovedsak med flyktningbakgrunn) etter en henvisning fra det lokale NAV-kontor. Til enhver tid har senteret oppfølging av 120 -130 deltakere og har stor pågang av henvisninger til tiltaket.

De fleste deltakere (80 % kvinner) har svært begrenset skolegang og liten erfaring med arbeidslivet, slik at det generelt sett er behov for et lengre kvalifiseringsløp før en når målet om arbeid. I tillegg har flere av deltakerne store omsorgsoppgaver og helseproblemer som kan være barrierer for å få jobb. Det er stor konkurranse på arbeidsmarkedet, også om de ufaglærte jobbene.

Innhold i kvalifiseringsprogrammet på senteret, Ny sjanse

Kvalifiseringssenteret har ulike undervisningstilbud som styrker deltakernes muligheter for arbeid og inkludering. Det gis karriereveiledning individuelt og i gruppe, norsktrening, opplæring i digital kompetanse og kunnskap om samfunnslivet. I tillegg tilbys kortere kurs, i samarbeid med eksterne fagpersoner, for jobb innen bl.a. renhold, barnehage og pleie. Innholdet i programmet tilpasses den enkeltes behov og forutsetninger.

Kvalifiseringssenteret har utviklet en rekke kvalifiserende tiltak tilpasset målgruppen. Tiltakene endres i tråd med deltakernes behov og tilbakemeldinger. Deltakernes medvirkning i utforming av programmet legges vekt på.

Alle deltakerne har arbeidsrettede aktiviteter i sitt program. Arbeidstrening i private eller offentlig sektor er en sentral del av kvalifiseringen og mange får jobb i etterkant av arbeidstrening/praksis i bedrift i en periode. Ny sjanse har gjennom mange år opparbeidet et godt nettverk ut mot arbeidsgivere.

Bergen læringscenteret (Nygård skole) er en tett samarbeidspartner ettersom de fleste deltakerne også deltar på norskkurs, oftest to dager pr. uke. Samarbeid med ulike frivillige organisasjoner er en viktig ressurstilførsel til tilbudet.

Mat & prat

Ettersom mange av deltakerne i kvalifiseringsprogrammet har liten skolegang eller arbeidserfaring har Ny sjanse etablert en læringsarena som kan gi deltakerne et godt grunnlag for arbeid innen kjøkken, kafé, butikk eller lignende. Tiltaket gir en god innføring i arbeidslivets regler, samtidig som faglærte kokker leder det daglige arbeidet og gir praktisk og teoretisk undervisning fra pensum i Restaurant og matfag. En norsklærer gir i tillegg opplæring i yrkesnorsk, individuelt og i gruppe.

Mat og prat har sin base på produksjonskjøkkenet på Engensenteret. Daglig produseres mat til catering og våre kaféer, Kafé Mat og prat på Engensenteret og til Verdenskaféen.

Når det er ledig kapasitet, blir deltakere fra NorA og fra Bergen læringscenter også tilbudt plass.

Resultater og vurdering av måloppnåelse

2019: Totalt antall deltakere i løpet av året: 194, 63 deltakere ble avsluttet, av disse ble 30 skrevet ut til arbeid (48 %)

2020: Totalt antall deltakere i løpet av året: 187, 62 deltakere ble avsluttet, av disse ble 34 skrevet ut til arbeid (55 %)

2021: Totalt antall deltakere i løpet av året: 204, 74 deltakere ble avsluttet, av disse ble 40 skrevet ut til arbeid (54 %)

2022 (1.1. – 25.04.): Totalt antall aktive hittil i år: 140, 20 deltakere er avsluttet, 11 er hittil i år skrevet ut til arbeid (55 %)

Med tanke på at deltakerne har liten skolegang (30 % mangler grunnskole) og liten arbeidserfaring har deltakerne behov for å være i lange kvalifiseringsløp, inntil 2 år. Ny sjanse har utviklet gode tiltak som kvalifiserer og styrker deltakernes muligheter på arbeidsmarkedet og resultatene som oppnås anses som gode.

Utvikling og forbedringsarbeid

Ny sjanse legger hele tiden vekt på hvilke tiltak som er nødvendige for å bedre resultatene. Årlige søkes det ulike prosjektmidler som kan bidra til å utvikle metoder som kan styrke arbeidet. Det kan være metoder som kan gi deltakere større utbytte av å tilegne seg norskferdigheter, hvordan få til bedre samarbeid med arbeidsgivere eller hvordan videreutvikle opplæringsarenaen Mat og prat.

Jobbsjansen, kvalifiseringssenter for innvandrere

Årlig blir det søkt og bevilget midler til kvalifiseringsprosjektet, Jobbsjansen, gjennom Integrering - og mangfolddirektoratet (IMDi). De siste årene er det bevilget ca. 4,5 mill. pr. år, men i år ble prosjekttilskuddet redusert til 2,4 mill. Alle prosjektene fikk reduserte bevilgninger i år ettersom det var mindre å fordele.

Jobbsjansen har hatt 3,6 ansatte de siste årene, men prosjektet reduseres nå til 2 ansatte som følge av reduserte tilskudd fra IMDi. Tiltaket har hittil i år hatt 55 deltakere. Ingen nye deltakere kan tas inn i prosjektet i år gitt den økonomiske situasjonen. Deltakere i Jobbsjansen mottar 1 G (Folketrygdens grunnbeløp).

Målgruppen for prosjektet er hjemmeværende kvinner med innvandrerbakgrunn (18 – 55 år), kvinner som mottar overgangsstønad og i år er det også åpnet opp for innvandrerkvinner som mottar sosialhjelp, dersom de ikke omfattes av andre ordninger som f.eks. kvalifiseringsprogram.

Jobbsjansen i Bergen har over flere år sett at kvinner med høyere utdanning sliter med å komme inn på arbeidsmarkedet og får ikke brukt sin kompetanse. Deltakelse i Jobbsjansen har for denne gruppen bidratt til at flere har fått relevante jobber. Alle deltakerne får individuelt tilpasset program, basert på virkemidlene i introduksjonsprogrammet, med stor vekt på å forbedre norskferdighetene og å være ute i praksis i bedrifter.

Resultatene i Jobbsjansen har vært svært gode hvert år:

2019: Jobbsjansen hadde totalt 47 deltakere, 15 deltakere ble skrevet ut, 12 (68 %) til arbeid/utdanning.

2020: Jobbsjansen hadde totalt 68 deltakere, 25 deltakere ble skrevet ut, 17 (68 %) til arbeid/utdanning.

2021: Jobbsjansen hadde totalt 70 deltakere, 25 deltakere ble skrevet ut, 21 (84 %) til arbeid.

2022: Jobbsjansen har hatt 55 deltakere hittil i år, 7 deltakere er skrevet ut, 5 (71 %) til arbeid.

NorA

Bakgrunn

Norsk og Arbeid, NorA, er et arbeidsrettet oppfølgingstiltak for innvandrere i Bergen Kommune. Tiltaket startet i 2019 og holder til i lokaler i 2.etasje i Industrihuset i Bredalsmarken. Tiltaket er administrativt underlagt NAV Årstad og har deltakere fra samtlige bydeler i Bergen. Målsettingen med tiltaket er at deltakerne skal komme i arbeid og bli økonomisk selvforsørget. Resultatmål er at 60% av deltakere skal komme i ordinært arbeid, 10% skal komme ut i utdanning og resterende 30% skal avklares til andre trygderettigheter.

NorA har et budsjett på i underkant av 12 millioner. Utover dette har NorA en stilling som er finansiert av prosjektmidler gitt av Statsforvalteren (Overgangsveileder).

Målgruppe

NorA har følgende tre målgrupper:

1. Deltakere med rettighet til kvalifiseringsprogram.
2. Personer som kommer fra Introduksjonsprogrammet og som søker økonomisk sosialhjelp eller kvalifiseringsstønad. Her har NorA egen overgangsveileder som sikrer smidig overgang.
3. Langtidsmottakere av økonomisk sosialhjelp som ikke har rettigheter til kvalifiseringsprogrammet, men som har behov for oppfølging for å nå mål om arbeid og selvforsørgelse.

NAV henviser deltakere til NorA og det skal tas hensyn til brukers ønsker ved valg av tiltak.

Metoder og brukermedvirkning i tiltaket

Brukermedvirkning er en helt sentral del av NorA-tiltaket, og kommer best til uttrykk i relasjon mellom deltaker og veileder. Veiledere i NorA er opptatt av å bygge en god og trygg relasjon til deltaker slik at deltaker tørr å dele sine forventninger, drømmer og utfordringer. Sammen lager de en plan som skal gjenspeile dette og som deltaker selv har tilgang til gjennom fagsystemet Modia og kan gå inn å endre dersom deltaker ønsker det. NorA-veiledere er opptatt av å understreke at målet nås gjennom et aktivt samarbeid og der deltaker er i førersetet. Til grunn for all veiledning ligger MI-metodikken: veileder skal aktivt lytte til deltakers ønsker og behov, spørre om lov til å bidra med råd, og forsøke å unngå å tre inn i ekspertrollen da dette ofte kan bidra til en passivisering av deltakerne. Å finne en god balanse i veiledningen er utfordrende og noe som jobbes aktivt med i alle relasjoner.

På et gruppenivå har NorA fra start vært opptatt av å bygge en aktiv tilbakemeldingskultur. For at NorA skal være et relevant og innovativt tiltak som bidrar til at innvandrere kommer i jobb, er NorA avhengig av å få fram deltakernes egne erfaringer og tanker rundt hva som fungerer. I 2021 hadde NorA plan om å gjennomføre spørreundersøkelser inspirert av Feedback Inspirerte Tjenester (FIT) hver annen måned. Spørreundersøkelsen tok for seg spørsmål rundt 1) hvordan deltaker har det, 2) hvordan deltaker opplever den individuelle oppfølgingen, 3) oppfølging på praksisplass/job, og 4) hva de ønsker å ha på gruppeveiledninger. Videre var spørreundersøkelsen utformet slik at den skulle gjennomføres sammen med veileder. Tanken var at veileder og deltaker skulle bruke disse spørreundersøkelsene konstruktivt til å justere og forbedre sitt samarbeid. To veiledere gjennomførte våren 2021 også grunnopplæringskurs i FIT. Det ble gjennomført spørreundersøkelser i februar/mars og i mai/juni. Dessverre var oppslutningen rundt spørreundersøkelsene såpass lave at tallene ikke var representative. Det jobbes videre med å se hvordan FIT kan brukes på en mest mulig relevant og brukervennlig måte i NorA.

NorA har fra start av tiltaket benyttet dialogmøter i oppfølgingen. Dialogmøter fungerer på den måten at deltakere får utdelt noen spørsmål som de så skal reflektere rundt sammen med de andre deltakere i gruppen, uten av veileder fra NorA er til stede. Gruppen utpeker selv en ordstyrer/sekretær. Etter at deltakerne har diskutert alene, kommer veilederne inn og sammen går de gjennom tilbakemeldingene og innspillene. En viktig effekt av disse møtene er å avklare gjensidige forventninger og å tilpasse gruppeveiledning og NorA-tilbudet til deltakernes behov. I tillegg bidrar det til å etablere en god gruppedynamikk.

Resultater og vurdering av måloppnåelse

NorA har vært i en situasjon uten lokaler for tiltaket første år. Etter offisiell åpning 5.mars 2020 stengte NorA like etter for fysiske møter fra og med 12.mars. Hjemmekontor var et faktum frem til mai, og tiltaket åpnet igjen med svært begrenset tilgang ettersom alle måtte innrette seg etter smittevernrestriksjoner. Det har vært mye som har vært planlagt, men ikke latt seg gjennomføre som følge av korona. Høsten 2021 var også en svært krevende tid for tiltaket. NorA ser frem til et 2022 med mer normalisert drift ettersom ansatte har kommet mer inn i arbeidshverdagen, i tillegg til at samfunnet ellers er mer tilbake som slik det var før korona.

Under følger statistikk fra tiltaket for de siste tre år og inneværende år til og med mars.

Statistikk 2019	
Antall deltakere	52
Antall avsluttede	0

Statistikk 2020	
Antall deltakere	203
Antall avsluttet	31
Avsluttede deltakere	
Jobb	9
Utdanning	1
Arbeidsavklaringspenger	4
Økonomisk sosialhjelp	
Annet (inkl.svangerskap)	17

Statistikk 2021	
Antall deltakere	231
Antall avsluttet	102

Jobb	44
Utdanning	7
Arbeidsavklaringspenger	24
Økonomisk sosialhjelp	6
Annet (inkl.svangerskap)	27

Statistikk 2022	
Pr. 31.03.22	
Antall deltakere	126
Antall avsluttet	23
Avsluttede deltakere	
Jobb	14
Utdanning	3
Arbeidsavklaringspenger	2
Økonomisk sosialhjelp	2
Annet (inkl. svangerskap)	2

Hva tiltaket lykkes med

Tiltaket lykkes stadig mer med å få deltakere i arbeid og til at de blir økonomisk selvforsørget. For å oppnå gode resultater med å få folk i jobb, er det avgjørende å legge vekt på gode relasjoner til deltakerne og andre samarbeidspartnere. NorA har det siste året inngått en rekke avtaler med ulike bedrifter for å rekruttere deltakere. NorA har hatt flere temadager til deltakere og invitert samarbeidspartnere til seminar/kurs.

Utvikling og forbedringsarbeid

NorA har tre kjerneprosesser som er individuell oppfølging, gruppeveiledning og bedriftsoppfølging. Disse jobber avdelingen med kontinuerlig og tar for seg en av kjerneprosessene hver måned i avdelingsmøte, og gjør endringer etter hvert som det er behov. Endringer kan være på bakgrunn av ting i prosessen som ikke fungerer etter beste praksis, eller på bakgrunn av at rutiner er blitt endret. Ansatte i NorA er kurset i LEAN nivå 1, og fire av de ansatte har også tatt kurs nivå 2.

Brannsjansen

Historikk, organisering og finansiering

I 2011 startet Sportsklubben Brann tiltaket Jobbsjansen, som siden har byttet navn til Brannsjansen. Fra 2014 etablerte Bergen kommune og Brann et samarbeidsprosjekt, og Bergen kommune ansatte en NAV-veileder som skulle jobbe i Brannsjansen. Prosjektstillingen var by-omfattende, men organisert under NAV Bergen sør. Samarbeidet mellom Brann og Bergen Kommune ble omgjort til en permanent ordning i juni 2017. NAV-veileder fikk fast ansettelse, og stillingen sorterer fortsatt under NAV Bergen sør. Brann har ansatt en prosjektleder (40%), en prosjektmedarbeider (40%) og en i 10% som jobber med Brannsjansen. Brannsjansen blir finansiert ved hjelp av midler fra BUFDIR, NAV sosialtjeneste, Bergen kommune (veileder som jobber 100% med Brannsjansen, samt utstyrspakke til deltakerne) og egenfinansiering fra Sportsklubben Brann.

Mål for tiltaket og målgruppe /rekruttering

Brannsjansen gir opplæring og arbeidstrening til ungdom mellom 18-30 år som står uten arbeid eller skoleplass, samt oppfyller vilkårene for deltakelse i NAV sitt Kvalifiseringsprogram (KVP). Kurs og arbeidstrening i Brannsjansen går over en periode på 5 mnd. +/- Det startes opp nye kull to ganger i året, i slutten av februar og i slutten av september. Kandidatene henvises av de 5 NAV-kontorene i Bergen kommune. Brannsjansen foretar intervju, og på bakgrunn av intervjuene settes det sammen en gruppe på ca. 10-15 deltakere. Målet er at kandidaten etter endt arbeidstrening får seg jobb, eller går videre på skole.

Metoder og brukervedvirkning

Bergen kommune kjøper kurs av ekstern leverandør, og A2G har levert denne kurspakken til Brannsjansen siden oppstart. Kurspakken inneholder 10 samlinger hvor tema er teambygging, konflikthåndtering, kommunikasjon, stressmestring, søvn, intervjutrening, endringskompetanse, arbeidslivets spilleregler, selvfølelse og motivasjon. I tillegg har Brannsjansen engasjert flere av sine samarbeidspartnere til å holde kurs for kandidatene; Hordaland Fotballkrets (trener 1 kurs), MOT (motivasjon og selvfølelse), Bemanningsbyrået (intervjutrening/jobbsøking), Sparebanken Vest (personlig økonomi), Røde kors (førstehjelp og konfliktmestringskurs), Frisklivs- og mestringssentralen (tankevirus og livsstilskurs). I tillegg til kursing, legges det vekt på fysisk aktivitet og kandidatene trener to ganger i uken. En gang med yoga og en gang styrke på SATS.

Brannsjansen er et gruppetiltak med tett individuell oppfølging. Brannsjansen jobber helhetlig og kartlegger hvilke utfordringer den enkelte deltaker står ovenfor, men legger vekt på mestring. Brannsjansen benytter en eklektisk samtalemotodikk med vekt på MI. Målet er at deltakerne skal få arbeidstrening i bedrifter ut fra ønsker og kvalifikasjoner, og en rekke av samarbeidspartnerne til Brann har kandidater utplassert i sine bedrifter.

Resultater og vurdering av måloppnåelse

Statistikk: Brannsjansen har fra 2019 til mars 2022 hatt 63 deltakere. Av disse er det 12 deltakere i arbeidstrening på stadion, 4 deltakere er i ekstern arbeidstrening. 22 deltakere har kommet ut i ordinært arbeid, 3 er gått videre på skole, 1 er innvilget arbeidsavklaringspenger (AAP), 6 er avsluttet på grunn av rus, 7 er avsluttet på grunn av psykisk helse, 1 er flyttet til annen del av landet, 4 har droppet ut og 3 er overført til NAV med behov for ytterligere utredning av arbeidsevne.

Hva tiltaket lykkes med

Ved å ha en NAV-veileder i Brannsjansen får deltakerne mer og bedre oppfølging, både i form av økt bemanning, samt at det blir tilført ny kunnskap og sosialfaglig kompetanse. Kjennskap og tilgang til de ulike NAV systemene, samt tilgang på kontaktinformasjon til andre NAV ansatte gjør samarbeidet mellom deltaker, NAV og Brannsjansen smidigere og mer effektivt.

Brannsjansen legger stor vekt på relasjonsbygging og tilhørighet, og alle kull starter med å reise på overnattingstur. Dette skaper ett godt fundament for videre gruppearbeid. Kombinasjonen mellom gruppearbeid og tett individuell oppfølging gir gode resultater i forhold til relasjoner mellom ansatte og deltakere, men også i forhold til gruppefølelse, tilhørighet og trygge relasjoner mellom deltakerne. Ansatte i Brannsjansen etterstreber å være tilgjengelige, og det vil være mulighet for deltakerne å ta kontakt også utenfor arbeidstiden.

Brannsjansen gir individuelt tilpasset og helhetlig oppfølging med utgangspunkt i den enkeltes behov både i forhold til innhold og lengde på oppfølgingen. Arbeidstreningen på Brann Stadion gir god innsikt i hva den enkelte deltaker mestrer, og kan variere fra få uker til flere måneder.

Brannsjansen bruker også mye tid på å bli kjent med mulige arbeidsgivere, og deltar på ulike samlinger med samarbeidspartnerne til Sportsklubben Brann. Brannsjansen kjenner både deltakere og arbeidsgiverne godt, noe som gir gode muligheter for å treffe riktig når deltakerne skal ut i ordinær arbeidstrening. Deltakere som skal ut i arbeidstrening starter med 3 dager i uken hos ekstern arbeidsgiver, og to dager i uken på Brann Stadion. Når dette fungerer økes det opp til først 4 og siden 5 dager i uken hos ekstern arbeidsgiver. Hensikten med suksessiv tilnærming til 100% arbeid er at det ikke skal oppleves for overveldende for deltakere som har stått utenfor arbeidslivet over tid. Når kandidatene får arbeidstrening er det NAV-veileder i Brannsjansen som har hovedansvar for kontakten opp mot arbeidsgiver. Veileder bistår arbeidsgiver med å fylle ut de nødvendige skjemaene, og er i løpende kontakt med kandidatene, bedriftene og NAV/KVP-veileder. Det vektlegges høy tilgjengelighet, også for arbeidsgiverne. Dette bidrar til at flere av kandidatene klarer å holde på jobben og ikke falle fra.

Utvikling- og forbedringsarbeid

Timeplanen for kursukene evalueres etter hvert kull og det jobbes kontinuerlig med å forbedre og utvikle planen for et best mulig kursgrunnlag for deltakerne. Det jobbes også tett opp mot samarbeidspartnere for å finne nye bedrifter til arbeidstrening og videre jobb. Det utarbeides forbedringer med planer og rutiner for deltakerne som har arbeidstrening på stadion med vekt på varierte og tilrettelagte arbeidsoppgaver. Det er ansatt en egen prosjektmedarbeider (40%) på prosjektet som har ansvaret for dette.

Individuell jobbstøtte (IPS)

Historikk, organisering og finansiering

IPS-tjenesten startet som et prosjekt i Bergen 01.01.20. Prosjektleder startet i sin stilling 01.04.2020, og 3 jobbspesialistene startet 03.01.2021. En fjerde jobbspesialist startet 01.06.2021 Tjenesten er fordelt mellom Etat for Sosiale tjenester (EST) og Etat for Psykisk Helse og Rustjenester (EPHRT). IPS avdeling er organisatorisk lagt under EPHRT og de ansatte har sitt arbeidsforhold i denne etaten, mens leder for styringsgruppen er direktør i EST.

Målgruppe

Målgruppen for tjenesten er tjenestemottakere av kommunale rus- og psykiske helsetjenester som er over 18 år og motiverte for å komme i ordinært, lønnet arbeid.

Målsetning i prosjektperioden

- Utvikle og etablere en IPS-tjeneste tilpasset Bergen kommune
- Oppnå et mål om 20 deltakere registrert i jobb ved utgangen av 2021 og 36 deltakere registrert i jobb ved utgangen av 2022. Dette forutsetter 4 jobbspesialister med tilnærmet fulle porteføljer
- Iverksette IPS - metodikken i organisasjonen
- Inngå forpliktende samarbeid med spesialisthelsetjeneste innen TSB og psykisk helsevern

Metodikk og brukerinvolvering

Individuell jobbstøtte (IPS: Individual Placement and Support, på norsk Individuell Jobbstøtte) er et standardisert oppfølgingsprogram som bygger på den grunnleggende tenkningen i Supported Employment (SE)

Målet med tjenesten Individuell jobbstøtte (IPS) er å hjelpe personer med moderate til alvorlige psykiske helseutfordringer og personer med rusmiddelproblemer, som ønsker å delta i arbeidslivet, ut i ordinært, lønnet arbeid. Metodikken bygger på et forpliktende samarbeid mellom helsetjenestene og NAV.

IPS skiller seg dermed fra tradisjonell tilnærming til arbeidsrehabilitering for psykiske helseproblemer, som i stor grad har vært basert på arbeidstrening i skjermede virksomheter eller praksistrening i arbeidslivet uten ordinær lønn.

Et annet viktig særtrekk ved IPS-modellen er at tilbudet skal gis uten annen forutsetning enn at brukeren har et ønske om å være i ordinær jobb. I IPS skal en tidlig i forløpet starte med jobbsøking, brukerens ønsker og preferanser skal vektlegges, arbeidsperspektivet skal være integrert i behandlerforløpet, og oppfølging av den enkelte brukeren skal være ubegrenset i tid og individuelt tilpasset. (napha.no)

Aktive deltakere i tjenesten pr 01.05.2022

Det er i dag 40 aktive kandidater i tjenesten og 16 av de er i ordinært lønnet arbeid. Kandidatene er fordelt som følger:

Etat for sosiale tjenester

Nav Årstad, Helse og rehabilitering: 8 deltakere, 3 i jobb.

Nav Bergen Vest, Helse og rehabilitering: 7 deltakere, 4 i jobb.

Nav Bergenhus, Helse og rehabilitering 7: deltakere, 1 i jobb. Jobbspesialist Bjarne

Housing First: 2 deltakere, ingen i jobb.

Etat for psykisk helse- og rustjenester

Mestringsteam: 2 deltakere, 1 i jobb.

Bo-treningscenteret: 3 deltakere, 1 i jobb

Oppfølgingstjenesten psykisk helse Bergen Nord, Åsane og Arna 11 deltakere, 5 i jobb
Det planlegges oppstart i Oppfølgingstjenesten Bergen sør i løpet av mai/juni 2022

Til sammen har det blitt henvist 86 kandidater til tjenesten, men mange har sluttet etter kort tid eller aldri kommet i gang. Dette på grunn av sykdom, aktiv rus eller annen drop out.

13 personer ble formidlet til jobb i 2021, pr 01.05.2022 er 21 deltakere formidlet til jobb.

Tilbakemelding ekstern evaluering 23. og 24. november

IPS-tiltaket har vært gjennom en ekstern, digital evaluering som måler integrering av tjenesten etter IPS kvalitetsskala. Evalueringen er i regi av Helsedirektoratet og NAV. Etter evalueringen er det tre områder det må jobbes videre med og forbedres.

Forbedringsområder

1) Rendyrke metodeveilederrollen. Dagens situasjon er at IPS har en metodeveileder som har tre roller i prosjektet: metodeveileder, prosjektleder og personalansvarlig for jobbspesialistene. Dette gjør at mye av tiden går med til oppgaver som ikke er relatert til metodeveilederrollen. IPS -prosjektet har meldt inn et ønske om midler til metodeveileder i budsjettet for 2023.

2) IPS er en teambasert modell og det er ikke bare en jobbspesialist inn i teamet, som skal jobbe med arbeidsrettet oppfølging. Alle i avdelingen/helseteamet har en viktig rolle i IPS slik at hele avdelingen bidrar for at IPS skal bli en del av tjenestetilbudet i avdelingene. IPS-teamet er godt i gang med å øke integreringen i avdelingene gjennom kontinuerlig tilstedeværelse og informasjon gjennom året og vekt på fagopplæring (konferanser/kurs) og arrangementer i avdeling og aktivitetshus (for eksempel jobbkafe).

3) Ifølge IPS-metodikken skal jobbspesialist være en del av et helseteam. Dette kravet oppfylles ikke i Etat for sosiale tjenester.

Det vurderes fra ekstern evaluering at IPS-tjenesten i etat for psykisk helse – og rustjenester er godkjent innenfor IPS metodikken (Score på 74 eller mer) da det er oppnådd tilfredsstillende integrering i helseteam. Kravene om helseforankring er ikke oppfylt i etat for sosiale tjenester (score på 70). Saken er tatt opp i styringsgruppen for prosjektet, men det er foreløpig ikke tatt noen beslutning om man skal jobbe for helseforankring av tjenesten i denne etaten. Alternativt fortsetter tjenesten som før uten å oppfylle kravet om helseforankring og jobber etter Supported Employment-metodikk (SE)

Evalueringsrapporten gir positivt tilbakemelding for oppstarten av IPS tiltaket:

- Metodeveileder har god kompetanse på IPS og er en ressurs for både styringsgruppen, ledelsen generelt og for jobbspesialistene i jobbspesialistteamet.
- Motiverte og engasjerte jobbspesialister, som sammen med metodeveileder danner et godt jobbspesialistteam.
- Det er et relativt nytt jobbspesialistteam, som startet opp i covid-19 tiden, med de utfordringene det har vært for den utadrettede arbeidsrettede oppfølgingen. Det tar tid å etablere et team og bygge opp en IPS-tjeneste. Det første året er det forventet at man jobber

mye med integrering av tjenesten i de avdelingene man starter opp i, og ikke vil å få så gode resultater som de statlige målene for IPS-tjenestene i Norge som er 9 personer i jobb (12 om man regner med utdanning) per jobbspesialist. Det er heller ikke forventet at man når målet om fulle porteføljer (15-20 deltakere pr jobbspesialist) i oppstartsåret.

- Støtte og forankring i ledelsen, i alle ledd. Det har vært jobbet grundig og over tid med planlegging, etablering og implementering av IPS-tjenesten inn i avdelingene i de to etatene. Grundig og god jobb, som grunnlag for evt. forbedringer av IPS-tjenesten.
- Tiltaket opplevde en veldig positiv holdning og ønske om å få til å gi et IPS-tilbud, i alle intervju og observasjoner som ble gjennomført med etatsdirektørene (prosjekteierne) avdelingsledere, jobbspesialister, metodeveileder, deltakere og nav-veiledere. Dette er til stor hjelp for den enkelte jobbspesialist i den arbeidsrettede oppfølgingen av deltakerne i IPS-tjenesten. Det ble i etterkant av evaluering opprettes en tiltaksplan for å jobbe videre med forbedring i tjenesten. Dette arbeidet gjøres delvis gjennom å benytte LEAN som verktøy for kontinuerlig forbedring.

Aktiv Vest

Bakgrunn

Bergen kommune v/Etat for sosiale tjenester fikk i 2018 tilskudd via statsforvalteren til å opprette et by-omfattende arbeids- og aktivitetsrettet tiltak for personer med rusproblemer. Etter noen måneder med kartlegging av allerede eksisterende tiltak, tok Aktiv Vest imot sine første deltakere i april 2019. Aktiv Vest er i dag organisert under avdeling for Helse og Rehabilitering 2 hos Nav Bergen Vest. Tiltaket har 3 personer fulltidsansatt.

Målgruppe

Aktiv Vest har som mål å skape motivasjon til endring, gjennom aktivitet og gode relasjoner. Bakgrunnen for tiltaket er å bistå unge voksne mellom 18 og 30 år med rusrelaterte utfordringer til å komme ut i arbeid, studier eller frivillig arbeid. Deltakere i Aktiv Vest er mennesker med behov for ekstra tett oppfølging, noe tiltaket gir gjennom fysiske aktiviteter og tett oppfølging av deltagerne med utgangspunkt i deres individuelle målsetninger. Videre jobbes det aktivt med å etablere forpliktende samarbeid med aktuelle samarbeidspartnere, herunder frivillige/ ideelle organisasjoner og mulige arbeidsgivere.

Målsetting

Formålet med Aktiv Vest er å skape positiv endring i deltagerens liv. Eksempler på positive endringer kan være bedre rusmestring, rusfrihet, økt grad av selvstendighet og økt livskvalitet. Aktiv Vest har et definert endringsmål for den enkelte deltaker i tillegg å fremme deltagerens helsetilstand- både fysisk, psykisk og sosialt. Hovedmålet for alle deltakerne er å komme tilbake i skole, eller ut i arbeid.

Aktiv Vest er et by-omfattende tiltak, og de ansatte i tiltaket har som mål å få kontakt med mulige deltagere på ulike måter.. I tillegg til henvendelser fra de ulike NAV-kontorene har tiltaket også etablert gode samarbeidsarena med Stiftelsen Kirkens Bymisjon i Bergen (SKBB), Utekontakten, CRUX, URO hos Avdeling for rusmedisin og Konfliktrådet Vest. Aktiv Vest sin erfaring er at det å komme i kontakt med hjelpeapparatet, kjenne til hverandre og gjøre overgangene smidigere for deltakerne mellom hjelpeinstanser øker sjanser for måloppnåelse for den enkelte.

Metoder og brukermedvirkning i tiltaket

I den metodiske tilnærmingen i Aktiv Vest legges det vekt på støtte, og på å skape positive mestringsopplevelser, som gir bedre forutsetninger for å få kontroll over rusmisbruket. De ansatte i Aktiv Vest ser det som svært positivt at deltagerne får brukt sine ressurser på en hensiktsmessig og utviklende måte. Det er avgjørende at deltagerne får tett oppfølging på vei inn i tiltaket, i selve tiltaket og ikke minst på vei ut av tiltaket. Videre etterstreber de ansatte i Aktiv Vest å jobbe etter prinsippene i recovery metoden, som innebærer en holdning som fremmer håp og tro på muligheter for at deltagerne i tiltaket kan leve et meningsfullt og tilfredsstillende liv, selv med utfordringer knyttet til rus og psykiske lidelser. Recovery metoden legger stor vekt på at deltakeren eier sin egen historie, noe også tiltaket etterstreber i sin metodikk og i måten deltakerne blir møtt på i tiltaket.

Aktiv Vest har utviklet en tre-steps-modell som har gitt gode resultat i måloppnåelse for deltakerne. Alle deltagerer starter med en omfattende kartleggingsfase hos Aktiv Vest tre dager i uken. Her er det oppmøte i gruppeaktivitet med stor vekt på fysisk aktivitet som klatring, styrketrening, turer ol. Deltakerne er selv med å bestemme hvilke aktiviteter det er ønskelig å gjennomføre.

Når de ansatte i Aktiv Vest har fått et godt innblikk i deltagerens rusmestring, evner og har et stabilt oppmøte, er neste steg å bistå dem med arbeidstrening hos Stiftelsen Kirkens Bymisjon i Bergen (SKBB). Aktiv Vest har siden oppstart hatt en intensjonsavtale med SKBB om arbeidstrening på Krohnhagen kafe, Bønner eller Pedalen sykkelverksted to dager i uken. Ansatte ved Aktiv Vest er da til stede hos SKBB og gir tett arbeidsrettet oppfølging. Arbeidstrening, kombinert med gruppeaktivitet tre dager i uken, gir et godt overblikk på hva deltakerne mestrer og steg tre i modellen er å starte prosessen ut mot det ordinære arbeidsliv. Aktiv Vest benytter seg av arbeidstrening, mentor og lønnstilskudds- tiltak, men ofte i en begrenset periode da målet er ordinært arbeid. Deltakerne avslutter oppfølging fra ansatte i Aktiv Vest når de selv ønsker. Flere velger å ha en tilknytning til tiltaket etter oppstart i skolegang eller ordinært arbeid. Tilbakemeldingene fra deltakere er at dette er en trygghet og at de kan få bistand om det oppstår noe.

Hva tiltaket lykkes med

Tiltaket lykkes med å gi deltakerne tett og god oppfølging til å nå sine mål om skole og eller ordinært arbeid. I noen tilfeller har tiltaket avsluttet deltakere da psykisk helse har satt for store begrensninger eller rusinntaket har vært for stort. Tiltaket har da lykkes med å etablere kontakt med andre hjelpeinstanser som kan gi rett helsehjelp. I tillegg har tiltaket lykkes med å etablere en metodikk som gir resultat for en brukergruppe som ellers kanskje ville vært langtidsmottakere av sosialhjelp. Mange av deltakerne har vært passive sosialhjelpsmottakere over lang tid og lite eller ingen kontakt med hjelpeapparatet. Det viktigste tiltaket har lykkes med er å etablere en arena for mestringsopplevelser der deltakerne sier at de får tilbake troen på seg selv gjennom aktiviteter og relasjoner med andre deltakere, hjelpeapparatet og ansatte hos Aktiv Vest.

Statistikk for Aktiv Vest:

	2019	2020	2021	Pr. 31.03.2022
Antall deltakere	17	17	17	15
Arbeidstrening bymisjonen	5	6	8	3
Ekstern arbeidstrening	2	1	2	2
Skole / AMO-kurs	1	2	4	1
Ordinært arbeid	1	1	7	2
Utskrevet av andre grunner	7	7	6	2

Utvikling og forbedringsarbeid

Siden oppstart av Aktiv Vest har tiltaket vært i en jevn utvikling både med tanke på innhold, aktiviteter, samarbeidspartnere, kompetanseheving og hatt en jevn innsøking av deltakere. Under korona-pandemien opplevde tiltaket at det ble færre innsøkinger og tiltaket opprettet derfor prosjektet «Aktiv tur» i samarbeid med hele sosialkontoret. Målgruppen for Aktiv Tur var ungdommer mellom 18 og 30 år som tilhørte Nav Bergen Vest og som hadde vært passive mottakere av sosialhjelp i en periode. De ble bedt om å møte på tur på fredager i perioden. Målet har vært å kartlegge/avklare hvilke behov deltakere vil ha med tanke på oppmøte, fungering i gruppe, funksjonsnivå, kartlegging av rus og/eller psykisk helse og videre aktivitetsdeltakelse. Totalt ble 15 deltakere grundig kartlagt, tre av deltakerne startet i ordinært arbeid og fire deltakere startet i Aktiv Vest med videre oppfølging.

Aktiv Vest har et forbedringspotensial i å bli mer kjent i kommunen som et avklarings tiltak med et klart mål om skole og/ eller ordinært arbeid. Siden tiltaket hele perioden har hatt en jevn innsøking, har det vært lite søkelys på å gjøre det bedre kjent. Tiltaket opplever at kartleggingsfasen i forkant av oppstart kan bli bedre. Tiltaket gir ofte tilbud til ungdommer som er lite kartlagt i systemet, og med grundigere og mer omfattende kartlegging før oppstart, gjerne av ansatte av Aktiv Vest, kan deltakerne kanskje få rett hjelpetilbud raskere enn å bruke gruppeaktiviteten hos Aktiv Vest som en avklaringsarena.

Aktiv Sør

Historikk, organisering og finansiering

Prosjektet, Aktiv Sør, er by omfattende og startet opp en måned inn i pandemien i april 2020 med 4 ansatte; 2 erfaringskonsulenter i 50 % stilling og 2 jobbspesialister i 100% stilling. De første henviste kandidatene startet opp i begynnelsen av juni 2020 etter intern rekruttering på NAV Bergen sør. Bergen sør har som ett av de første NAV kontor ansatt erfaringskonsulenter i satsingen på tiltak som tilbyr bistand til å etablere jobbmotivasjon. For Aktiv sør har det vist seg å være verdifullt med bred erfaring og faglig kompetanse innad i teamet. Alle deltakere følges opp av 1 erfaringskonsulent og 1 jobbspesialist, hvorav 1 er primær- og 1 er sekundær kontakt. Alle 4 veilederne gjør seg likevel kjent med alle deltakere for å kunne bistå hverandre. Gjennom hele pandemien har Aktiv Sør opprettholdt fysisk oppmøte for deltakerne for å holde på jobbmotivasjon, i den strengeste nedstengingen ble det gjennomført koronatilpasset "walk & talk" ute. Prosjektet er finansiert av statlige prosjektmidler.

Mål for tiltaket og målgruppe / rekruttering

Målgruppen til Aktiv sør er personer over 18 år med rusrelaterte utfordringer som ønsker arbeid eller utdanning. 23% av Aktiv Sør sine deltagere er (pr. i dag) mellom 18 – 24 år. Aktiv Sør har siden oppstart jobbet målrettet for å oppnå de mål som er beskrevet i søknaden fra 2019, dvs. at deltakerne kommer i utdanning eller arbeid, at de blir økonomisk selvhjulpen på sikt/riktig ytelse, at de får bedre rusmestring, økt psykisk og fysisk helse, økt sosial kompetanse, økt selvstendighet og påvirkning av egen livssituasjon samt avklare, motivere og finne veien videre til arbeid eller skole. Teamet har rekruttert deltakere ved å markedsføre prosjektet internt og eksternt via e-post, Teams, informasjonsmøter, dele ut flyers, delta på messer o.l. I dag opplever Aktiv sør at kandidater selv tar kontakt med ønske om oppstart. De har hørt om prosjektet fra tidligere deltakere eller snakket med noen i hjelpeapparatet som har erfaring med Aktiv sør.

Kort om metoder og brukermedvirkning i tiltaket

Aktiv Sør jobber etter metodene motiverende intervju (MI), sosialfaglig tilnærming, Supported Employment (SE) og Individuell jobbstøtte (IPS). Alle metodene tar utgangspunkt i deltakers ønsker og behov, finne en god "jobb-match" samt raskt komme ut i ordinært arbeid. Det jobbes tett sammen med deltaker (Empowerment) om å utvikle og utvide synet på seg selv og samtidig være rustet til å mestre en jobbsituasjon eller skolehverdag. Det gis tett oppfølging før, under og etter ansettelse, både med kandidaten og arbeidsgiver.

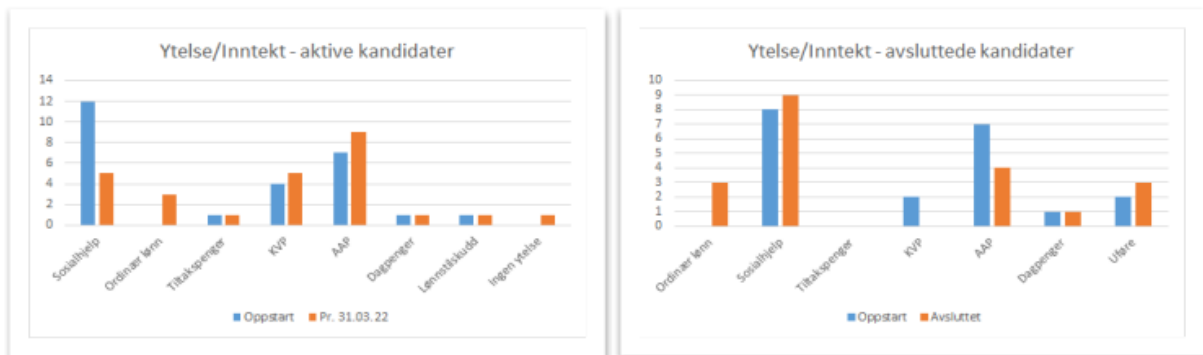
Resultater og vurdering av måloppnåelse

Aktiv Sør erfarer at tiltaket dekker et udekket behov fra målgruppen, samarbeidspartnere, NAV kollegaer og behandlingsapparatet, hvor man jobber arbeidsrettet, tett og helhetlig oppfølging over lengre tid. For eksempel var måltall i prosjektbeskrivelse fra 2019, 15 deltakere. Etter ca.6 mnd. drift ved slutten av 2020 var det 15 aktive deltakere i Aktiv sør samt venteliste for nye inntak.

Pr. mars 2022 er det 26 aktive og 5 nylig avsluttet til andre tiltak/behandling. 16 er i arbeidsrettetaktivitet og 1 på skole. 12 er i Fase 1-forberedelser til arbeid, 7 i arbeidstrening, 2 i lønnsstilskudd og 4 i ordinært arbeid og 1 under utdanning/lærling. Det er totalt 5 jenter og 21 gutter, 15 under 30 år og 11 over 30 år.

Statistikk

Siden oppstart har 46 kandidater blitt henvist til Aktiv Sør. Snittalder på deltakerne er ca. 31,4 år. 58% av deltakerne er under 30 år og 23% under 24 år. Tabellen under viser at flere av kandidatene går fra sosialhjelp til arbeidsrettet ytelse (tabell, 1.1). Av de 20 avsluttede kandidatene har 3 kandidater kommet ut i ordinært lønnet arbeid fra sosialhjelp (tabell 1.2).

Fra henvisningsdato til trekantsamtale tar det ca. 1-2 uker (med unntak). Etter trekantsamtalen jobbes det raskt med kartlegging og avklaring videre mot jobbplan. Første kontakt kandidaten har med arbeidsgiver tar i snitt 4 uker. Kort beskrivelse av deltakerne i Aktiv sør: Snitt alder for aktive deltaker er 32 år, snitt for deres første kontakt med NAV sosial er 20,6 år og varighet av kontakt med NAV er i snitt 10 år. Ang. utdanning; ca. 70% har kun grunnskole, 10% fagbrev og 20% deler av videregående.

Hva tiltaket lykkes med

Gjennom tett og helhetlig oppfølging over tid lykkes Aktiv sør med å opprettholde jobbmotivasjon og jobbfokus hos kandidatene, tross daglige utfordringer og ambivalens. Aktiv Sør har tilegnet seg bred og oppdatert kunnskap om arbeidsmarkedet, dette har gitt flere (og raske) muligheter for en god jobbmatch, både for arbeidssøker og arbeidsgiver. Aktiv Sør erfarer at prosjektet har blitt integrert blant NAV kollegaer og andre samarbeidspartnere som daglig tar kontakt for å drøfte saker og mulige henvisninger.

Teamet opplever og at den tverrfaglige kompetansen innad gir kandidater og arbeidsgivere tillit og trygghet for et godt samarbeid gjennom hele prosessen mot kandidatens mål.

Utvikling -og forbedringsarbeid

Fra første dag har Aktiv sør jobbet sammen for å integrere de ulike oppfølgingsmetodene som arbeidsverktøy ut mot ordinært arbeid eller skole. Gjennom faste/ukentlige møter i teamet har rutiner og oversikter blitt evaluert for å kunne følge kandidaten i deres prosess i SE/5 trinn-modell. Aktiv Sør har tilganger i NAV sine mange systemer slik at man kan jobbe målrettet med hensiktsmessig dokumentasjon. Dette gir Aktiv Sør muligheten til å raskt kunne avklare kandidaten videre mot arbeid og skole. Det jobbes med kontinuerlig forbedring for å utvikle og tilpasse prosjektet sammen med ledelsen i NAV Bergen sør. Forbedringer under arbeid er Aktiv sør sitt eget rapporteringssystem som ivaretar personvern.

Folk i arbeid-tiltakene (FIA)

FIA Bergen sør

Folk I Arbeid (FIA) er et arbeidsrettet gruppetiltak for sosialhjelpsmottakere med innhold råd og veiledning, aktiv jobbsøking, intervju trening, deltakelse i temasamlinger om arbeidsliv, arbeidsmarked, utdanningsmuligheter, helse, fysisk aktivitet og trening i sosiale ferdigheter med mer. Målgruppen er sosialhjelpsmottakere i alderen 18-67 år. Målsetning er at deltakere i FIA innen kort tid skal komme i arbeid/aktivitet.

Grunnet pandemi har FIA sør de siste to årene vært organisert med to grupper, oppmøte to timer to dager per uke og kontinuerlig opptak. Det er kapasitet til ca. 15 deltakere per gruppe. FIA har faste tema organisert i års-hjul men tilpasser samtidig individuelt til aktuelle deltakere som møter til enhver tid. Aktivitet i gruppene vil dermed være en kombinasjon av presentasjoner av ulike tema med diskusjon, gruppearbeid og individuell oppfølging av den enkelte. FIA skal i løpet av mai måned gå i gang med en gruppe, kontinuerlig opptak.

Hovedmålet til FIA er å bistå deltakerne i å skaffe arbeid, skoleplass eller eventuelt avklare om det er helseutfordringer som hindrer deltakere fra å komme i arbeid. Deltakerne rekrutteres via henvisning fra kommunale veiledere. Deltakere under 30 år har aktivitetsplikt. For alle stilles vilkår i vedtak om oppmøte. Ugyldig fravær kan medføre trekk i sosialhjelp. FIA sør ble først startet opp 05.09.2005 og har siden det vært i kontinuerlig drift. Per dags dato drives gruppen av 2 faste årsverk finansiert av sosialtjenestens ordinære budsjett/sosiale tjenester.

I FIA sør jobber man etter flere ulike metoder, blant annet metodikken motiverende intervju (MI) og Helhetlig prinsippstyrt Metodisk Tilnærming (HPMT), samt elementer fra veiledningsplattformen i Nav. Det er stort fokus på brukermedvirkning (som metode) og å hjelpe bruker til å selv komme frem til gode løsninger for ham eller henne. Ved manglende oppmøte vil FIA ansatte være tett på og kontakte deltakere på telefon for å finne løsninger sammen med bruker tilpasset den enkeltes situasjon.

Resultater

År	Antall henviste	Antall henvisninger med status uaktuell	Antall deltakere innom på FIA	Antall planmessig avsluttet	Antall «ikke møtt»	Antall «drop out»	Antall avsluttet pga flytting ut av kommunen	Antall avsluttet pga flytting til en annen bydel
2019	177	0	190	117	0	15	3	9
2020	110	2	146	76	0	20	5	11
2021	130	29	119	75	9	19	3	8
2022 (Q1)	38	12	40	13	2	5	2	2

Sluttårsaker (planmessig avsluttet)

År	Arbeid fulltid	Arbeid deltid	KVP	Helse	Statlige tiltak	Skole/utdanning	Arbeidsavklaring s-penger (AAP)	Sosialhjelp som hovedinntekt	Annet
2019	19	10	0	0	11	6	1	0	70
2020	14	8	0	0	0	10	3	0	32
2021	10	14	4	3	22	4	2	1	15
2022 (Q1)	1	3	3	1	1	0	1	0	3

Det har vært gjort endringer i statistikken i løpet av perioden og at enkelte av personene som er registrert under annet i 2019 og 2020 ville ha kommet inn under for eksempel KVP og helse.

FIA gir god mulighet til å kartlegge og avklarer deltakere. Enkelte trenger hjelp til å skrive en god søknad og CV, andre trenger trening på å gå på intervju. Ved bruk av ulike metodikk og faglig tilnærming legges det til rette for å skape rammer, drive motivasjonsarbeid og bidra til å gi den enkeltes tro på egne muligheter. FIA er en god arena for å kartlegge den enkeltes utfordringer som er til hinder for å komme i arbeid eller annen aktivitet. Denne tette oppfølgingen gir resultater i form av kortere stønadstid (sosialhjelp) og avklaringer som får deltakerne raskere ut i arbeid eller videre i egen måloppnåelse.

FIA er et dynamisk tiltak som skal tilpasse seg de styringssignaler, endringer i retningslinjer og ellers fra omgivelsene. Det har vært gjort nødvendige tilpasninger i koronatiden. FIA Bergen sør holdt åpent gjennom nesten hele pandemien ved å tilpasse oppfølging i forhold til de muligheter og begrensninger som til enhver tid var gjeldende. Det har vært tatt i bruk oppfølging per telefon, videomøter, walk and talk, oppdeling i mindre grupper med færre oppmøtedager for å opprettholde kontinuerlig inntak og tilbud til alle aktuelle.

FIA er i kontinuerlig endring og forbedring. Program og innhold tilpasses de til enhver tid gjeldende omgivelser og brukere. Som eksempel, har det i etterkant av pandemien vært et stort fokus på å gjenopprette og videreutvikle samarbeid med andre instanser. Et område som kanskje har fått for lite oppmerksomhet siste to årene. I forbedringsarbeidet har veilederne også vært bevisst på egen kompetanseheving for å holde seg oppdatert på kunnskap som er nødvendig som veileder i FIA. FIA sør har tatt i bruk Lean. Alle har gjennomført Lean 1, noen går videre og skal gjennomføre Lean 2.

FIA sør har alltid samarbeidet tett med statlig NAV noe som vil bli enda mer aktuelt knyttet til forventede endringer for FIA i alle tjenestene. Pandemien har vært utfordrende for gruppetiltakene i NAV, også for FIA. Brukere har endret vaner og FIA må jobbe mer for å få brukere til å møte. Ungdommer under 30 er prioritert gruppe og det viktig å få til en smidig og raskest mulig vei inn til FIA. I dette arbeidet benyttes også Lean som metode.

FIA Nav Bergenhus

FIA er lokalisert i Fortunen, rett ved siden av Nav Bergenhus. Første gruppeoppstart med jobbsøkere var i mars 2016. I oppstarten var det 2 kommunalt ansatte. I dag er det 5 ansatte fra kommunen på fulltid og en person fra stat som bruker i overkant av 50% av sin tid ved FIA. Lokalet er også mer i bruk av andre kollegaer som jobber med samme målgruppe, samt andre tiltak som boligskole, digilab, fagdager osv.

Finansieringen er i all hovedsak kommunalt finansiert, men stat bidrar med en ansatt, digitalt utstyr og internett.

Gjennom tilgjengelighet, oppsøkende veiledning og motivasjonsarbeid er målet å nå jobbsøkere som står uten tilbud om skole, eller er i behov for å få jobb eller øke sin stillingsgrad. Ved oppstart var det ikke noen aldersgrense ved FIA. Etter føringer fra etaten om mer felles opplegg har aldersgruppen vært 18-30 år. Det siste halve året er aldersgrensen økt til 35 år, der de under 30 år blir prioritert ved mange søkere.

Målet til FIA er å være en arena:

- der det skapes trygghet, trivsel og motivasjon
- som setter søkelys på egne muligheter og ønsker.
- hvor det varierer i ulike avklaringsarenaer. Blir kjent og å gjøre noe sammen. Utfordre seg selv og tro på seg selv.
- der det skapes trygghet, trivsel og motivasjon
- hvor det den enkelte blir bevisstgjort i forhold til egen motivasjon. Hva gjør jeg ved FIA? Hva er mine mål og hvilke valgmuligheter har jeg?
- som bedrer den enkelte sine jobbsøkingsferdigheter
- preget av at det stilles krav og forventninger til deltakere og ansatte.
- der det tenkes nytt og vises fleksibilitet.

Opplegg kan bli endret ut fra hvilken gruppesammensetning som møter opp. Det har vært meget kort tid fra søknad framkommer fra mottaksavdelingen eller søknad fra statlig side, til de er klarert for oppstart.

	2019	2020	2021	t.o.m. mars-22
Henviste til FIA Bergenhus	384	236	179	81
Faktisk oppmøte(+drop out - ikke møtt)	242	176	139	63
Sluttårsak arbeid fulltid	50%	27%	33%	50%
Sluttårsak arbeid deltid	13%	22%	35%	25%
Overført til Kvalifiseringsprogrammet			10%	13%
Andre arbeidsmarkedstiltak i statlig regi	17%	17%	6%	3%
Sluttårsak utdanning	10%	10%	6%	3%
Arbeidsavklaringspenger	1%	1%		
Annet	8%	15%	1%	3%
Uføre		1%	1%	
Tiltaket jobbmilen	1%	2%		
Økonomisk sosialhjelp - hovedinntekt	1%	4%	4%	3%
Ukjent		1%		
Helseutfordringer/avklare			4%	

Kommentarer til resultatene:

- Sluttårsak kvalifiseringsprogrammet (KVP) og sluttårsak helseutfordringer kom først i 2021. Tidligere år var disse inkludert i sluttårsak Andre arbeidsmarkedstiltak i statlig regi.
- De få som slutter uten noen aktiv løsning er sikret videre kontakt med veileder i NAV sosialtjeneste
- I gruppen «andre arbeidsmarkedstiltak i statlig regi» har mange har fått seg ordinært arbeid etter at vi sluttet å følge opp. Dette fremkommer ikke i statistikken.
- Det er innenfor «Handel og kundeservice» overlegent flest får seg arbeid. Dette var også et arbeidsfelt som ble hardt rammet under covid restriksjonene i samfunnet.

En utvikling i tiltaket har vært at det er avdekket større helseutfordringer hos flere av deltagerne. FIA er blitt en del av et jobbsenter med flere ansatte og en større faglig arena. Det er blitt arrangert jobbmesser og arbeidsgivere vet i større grad om FIA Bergenhus. Det legges stor vekt på nærhet til arbeidslivet og at så mye som mulig av ulike aktiviteter er relatert til det å fungere i arbeidslivet. En del av de som har fått arbeid, kommer tilbake til sin veileder når det oppstår utfordringer i arbeidslivet og livet generelt. Dette er noe som ikke framkommer i statistikken.

Det siste året har FIA fattet alle vedtak fra NAV stat som gjelder jobbsøkere i FIA. Ved innsøking til KVP er det nå veileder som skriver arbeidsevnevurdering og ofte fremskaffer en plass i arbeidslivet. Dette gjør at det blir færre FIA kan følge opp i det daglige. Det kan se ut som strukturelle endringer ved NAV stat har gitt noen færre kandidater i 2022. FIA har ingen saksbehandling av økonomisk sosialhjelp til deltakerne og mener det bidrar til de gode resultatene FIA har vist.

FIA NAV Årstad

Historikk, organisering og finansiering

FIA ble opprettet ved NAV Årstad i 2017. Det ble da ansatt tre veiledere som skulle drifte tiltaket. FIA skal sikre sosialtjenestens aktivitetsplikt for mottakere av økonomisk sosialhjelp under 30 år. I starten var tiltaket organisert i avdelingens tiltaksavdeling, før det ble flyttet til ungdomsavdelingen («Mottak og avklaring 2») etter ny organisering av NAV-kontorene i januar 2020.

Fra 2022 er FIA en del av pilotprosjektet «Mulighetssenteret». FIA heter nå «Muligheten» og målgruppen er fortsatt ungdom i alderen opp til 30 år, men det er nå brukere fra både statlig og kommunal NAV som kalles inn. Det er egne dedikerte ansatte som drifter tiltaket. Tiltaket har som mål at ungdommer som er i kontakt med NAV skal ha overgang til arbeid eller aktivitet. Konkret har tiltaket som mål å spare inn kr. 1.000.000,- i økonomisk sosialhjelp pr. år. Tiltaket er finansiert gjennom midler fra NAV Årstad sitt budsjett. Det er i tillegg innvilget kr. 200 000,- i statlig tilskudd for å kunne jobbe målrettet med ungdom mot jobb gjennom sommeren 2022.

Rekruttering til FIA / Muligheten

Aktuelle deltakere blir henvist fra ungdomsveileder ved NAV Mulighetssenteret ved NAV Årstad. Ungdomsveileder skal i forkant av henvisning ha kartlagt deltakeren og vurdert at FIA / Muligheten er riktig tiltak for vedkommende.

Metoder og brukermedvirkning i FIA / Muligheten

I perioden 2017-2021 ble det brukt en gruppemetode som har basert seg på «Klart jeg kan» konseptet. Dette går ut på å finne ungdommens styrker og hjelpe vedkommende til å bli mer bevisst på egne ønsker og muligheter. Konseptet ble tilpasset lokalt ved NAV Årstad. I forbindelse med oppstart av Mulighetssenteret er det laget et nytt konsept, med mange likhetstrekk som ved «Klart jeg kan». I tillegg er rettleiingstenesta i Fylkeskommunen til stede to ganger per uke. De gir informasjon til deltakerne i Muligheten og gir i tillegg individuell oppfølging og samtaler. En ansatt med bakgrunn fra bemanningsbransjen arbeider målrettet ut mot arbeidsgivere.

Resultater og vurdering av måloppnåelse

FIA ved NAV Årstad har gått gjennom flere endringsprosesser. I januar 2020 endret konseptet seg, ved at det ble endring i hvem som driftet tiltaket og avdelingstilhørighet. I mars 2020 ble også FIA midlertidig stengt, med bakgrunn i Korona-pandemien. Fram til januar 2022 har FIA drevet med reduserte antall deltakere, av smittevern hensyn – noe som gjenspeiles i resultatene under.

Mulighetssenteret startet opp 1. februar 2022 og i den forbindelse har alle ungdomsveilederne fått nye oppgaver og det ble brukt mye tid på opplæring av ansatte. I tillegg har ansatte fått nye brukerporteføljer og det har tatt tid å kartlegge brukere for å vurdere henvisning til Muligheten. Dette har ført til lav innsøking i tiltaket. Denne metodikken er under evaluering og alternative former for innkalling / kriterier vurderes. Utprøving av ulike arbeidsmetodikker og målinger er i tråd med mandatet til Mulighetssenteret.

Deltakerne som har møtt i Muligheten uttrykker at de har fått god hjelp, flere er kommet i arbeid og aktivitet. Flere av deltakerne er gjennom gruppetilbudet blitt avklart i forhold til andre muligheter. Ved oppstart av Muligheten var det gruppetilbud tre dager per uke, dette er

nå utvidet til fire dager per uke. For å nå flere brukere er oppmøtetidspunkt endret til kl. 12.00 den første uken. Gruppetilbudet varer i to uker og dersom bruker ikke er gått ut i aktivitet er det ungdomsveileder som tar videre oppfølging i forhold til aktivitet. Det maksimale antallet deltakere per gruppe er 30.

Statistikk 2019

Antall deltakere	212
Planlagt avslutning	124
Jobb	24
Utdanning	8
KVP	3
Statlige tiltak	56
Arbeidsavklaringspenger	7
Økonomisk sosialhjelp	15
Annet	11

Statistikk 2020

Antall deltakere	177
Planlagt avslutning	83
Jobb	26
Utdanning	19
Statlige tiltak	8
KVP	12
Arbeidsavklaringspenger	2
Økonomisk sosialhjelp	1
Annet	15

Statistikk 2021 –

31.03.2022

Antall deltakere	145
Planlagt avslutning	118
Jobb	44
Utdanning	15
KVP	10
Statlige tiltak	8
Arbeidsavklaringspenger	4
Økonomisk sosialhjelp	3
Annet	34

«Felles FIA» Nav Bergen vest. Prosjektnavn: «TIO» (Tett Individuell Oppfølging)

Historikk, organisering og finansiering

Nav Bergen vest har driftet FIA som de andre kontorene i Bergen frem til februar 2022 og ble tildelt pilotprosjekt «Felles FIA» som er en del av Utviklingsprosjektet for ungdom.

I Utviklingsprosjektet for ungdom, herunder premissene for «Felles FIA/TIO», ble det blant annet bestemt at det skal være 50/50 fordeling mellom ansatte fra stat og kommune i prosjektet. Per i dag har TIO tre ansatte i 100 % stilling, to kommunalt ansatte og en statlig ansatt. Det forventes ytterligere ressurser fra statlig side etter hvert, i henhold til avtale.

TIO – Tett Individuell oppfølging, oppsummert hittil i år:

Målgruppe

- Ungdom 16- 29 år, uavhengig av ytelse, som er i behov av aktivitetstilbud for å nå mål om arbeid og/eller utdanning
- Helse/ rus: kan ha utfordringer i forhold til det, men ikke i en slik grad at det er til hinder for å være i aktivitet flere dager per uke.
- Skal beherske norsk muntlig, ikke ha behov for tolk.
- Situasjonsbestemt og spesielt tilpasset innsats.

Oppfølging av deltakerne

Deltakerne som er i TIO skal få all sin oppfølging av veiledere som jobber i TIO. Hver enkelt deltaker har sin primærkontakt i TIO som er ansvarlig for oppfølging mot jobb/utdanning, fatte vedtak om tiltak, 14 a vedtak, gi informasjon og veiledning om rettigheter, behandle søknader om økonomisk sosialhjelp og følge opp økonomiske ytelser som sosialhjelp, dagpenger, arbeidsavklaringspenger, tiltakspenger og overgangsstønad.

Unntak: Bruker som har sykepenger skal fortsatt ha sykefraværsoppfølging i ordinær avdeling. Dersom noen er deltakere i TIO i påvente av tiltaksplass (oppstart i AFT eller utdanning) skal ikke veilederansvaret flyttes til veileder i TIO da det kun er av kortvarig karakter.

Målet

I tillegg til å tilby daglig arbeidsrettet innhold vil veilederne i TIO være «hele NAV» for ungdommen. Dette da de vil få svar på det de lurer på, enten det gjelder vedtak de har mottatt, meldekort, informasjon om ytelser, arbeidsrettede tiltak og kurs. Hensikten med denne måten å jobbe på er å oppnå et mest mulig sømløst forløp for ungdommene. Ansatte i TIO gjør alle oppgaver, uavhengig av hvilken linje de er ansatt i.

Oppstart og oppsummering hittil

Oppstart var 31.03.22. Hver dag fra 9.30 – 12.15. På grunn av at Nav Bergen vest sine lokaler på Vestkanten er under ombygging og holder TIO til i midlertidige lokaler i Motorhallen, er det kun plass til 10 brukere samtidig i TIO p.t. Det avholdes alltid trekantsamtaler mellom veileder i avdelingen, veileder i TIO og bruker i forkant av oppstart.

Per i dag er det ni deltakere i TIO, en skal nå skrives ut på grunn av flytting og en skrives ut på grunn av overgang til arbeid ved hjelp av TIO.

TIO legger stor vekt på brukermedvirkning da hensikten med prosjektet er å forme et tiltak for ungdommene som skal være nyttig med tanke på å bistå dem videre ut i arbeid og/eller utdanning. Aktivitetene planlegges av de ansatte, men deltakerne i TIO har mulighet til daglige innspill om hva de ønsker og behov slik at tiltaket kan tilpasses deltakerne så langt

det lar seg gjøre. I TIO er det både gruppeaktiviteter med ulike tema og samtaler og uteaktiviteter. TIO inviterer inn samarbeidspartnere intern og eksternt for å informere om ulike tema. Det kan være gjeldsrådgiver, arbeidsgivere og andre som kan informere om relevante tema for ungdomsgruppen. Parallelt med gruppeaktiviteter jobbes det også individuelt med det den enkelte er i behov av.

Prosjektets neste fase

I nye lokaler på Vestkanten vil det være plass til langt flere deltakere. Frem til NAV Bergen vest flytter inn i nye lokaler høsten 2022, vil tiden benyttes til å utvikle best mulig innhold og rammer for TIO. Brukermedvirkning er vesentlig i dette arbeidet og deltakerne som er i TIO våren 2022 får tilbud om å være aktiv deltakende i utformingen av innholdet i tiltaket. Dette er tenkt skal foregå med støtte fra prosessveilederne fra fylket som har fungert som støtte til prosjektet fra starten av.

FIA NAV Bergen nord

Historikk, organisering og finansiering

Nav Åsane er lokalisert i Åsane senter 19. Da det ikke var ledige lokaler i dette bygget, ble løsningen å etablere FIA i Arken. Disse lokalene ligger på andre siden av parkeringsplassen for Nav Åsane. Etter omorganisering til nye NAV Bergen nord er FIA fortsatt lokalisert der. Ved Nav Bergen nord har det siden oppstarten i 2015 vært tilknyttet to 100% stillinger som har ansvaret for den daglige driften av FIA.

Mål for tiltaket og målgruppe /rekruttering

Målgruppe for FIA ved NAV Bergen nord er mottakere av økonomisk sosialhjelp med behov for bistand til å komme i arbeid, skole eller andre tiltak. Ved oppstarten i 2015 var det ingen aldersbegrensning, og åpent for alle som ble vurdert å ha behov fra 18 -62 år. Hensikten med tiltaket er at brukere som søker økonomisk sosialhjelp ved Nav Åsane raskt skal få tilbud om arbeidsrettet aktivitet. Fra 2017 er målgruppen ungdom/ungevoksne mellom 18- 30 år.

Rekruttering skjer ved bruk av henvisningsskjema i sosialtjenestens fagsystem Socio. Unntaksvis skjer også henvisning muntlig, spesielt der deltaker har deltatt for kort tid siden. Økonomisk saksbehandler kartlegger og vurderer opp imot aktivitetsplikten, og om FIA er riktig tiltak for å oppfylle denne.

Metoder og brukermedvirkning

I FIA ved NAV Bergen nord legges det vekt på brukermedvirkning. Det er en forutsetning for å lykkes at FIA oppleves som relevant og nyttig for den enkelte deltaker, og innholdet vil være en kombinasjon av kursing, individuelle samtaler, jobbsøking, sosialt samvær og avklaring av den enkeltes behov. FIA vil i størst mulig grad tilpasse innholdet individuelt ut ifra den enkeltes behov og forutsetninger. Brukers synspunkt tillegges stor vekt når det utarbeides mål i den enkeltes plan. Det brukes HPMT (Helhetlig prinsippstyrt metodisk tilnærming), MI (Motiverende intervju), og det legges stor vekt på relasjonsarbeid. Både kommunale og statlige systemer benyttes i arbeidet rundt deltaker.

Resultater og vurdering av måloppnåelse

Statistikken viser en nedgang i antall deltakere, samtidig vurderes de som søkes inn å være lengre unna arbeid, og krever tettere og mer individuell oppfølging.

Perioden 01.01.22 – 31.03.22

30 – totalt antall deltatt

9 – nye henviste i perioden

18 er skrevet ut til:

5 – ordinært arbeid fulltid

4 – ordinært arbeid deltid

2 - Helseutfordring /avklare

4 – økonomisk sosialhjelp som hovedinntekt

2 – Annet (engangsstønad barn, flyttet bydel)

1 - Arbeidsavklaringspenger

50 % er skrevet ut til hel- eller deltidsjobb. 7 ble avsluttet etter 1 mnd., 4 deltok i 2 til 3 måneder, 2 deltok i 4 til 5 måneder, 3 -deltok i 6 til 11 måneder, og 2- deltok i over 12 måneder

Statistikk 2021

47- totalt antall henviste

65 - totalt antall deltatt (inkludert de som var overført fra 2020)

40 er skrevet ut, 4 er flyttet og 2 har droppet ut. Resterende 19 overføres til 2022.

Av de som er skrevet ut er:

14– ordinært arbeid fulltid 14– ordinært arbeid deltid

3- Helseutfordring /avklare

1– andre arbeidsmarkedstiltak (blant annet arbeidstrening)

2 – skole utdanning

1– økonomisk sosialhjelp

5 – Annet (kvalifiseringsprogram, overgangsstønad, dagpenger, selvhjelpen, Tett skreddersydd oppfølging og Veien videre)

16 ble avsluttet etter 1 mnd., 12 deltok i 2 til 3 måneder 8 deltok i 4 til 5 måneder og 8 deltok i 6 til 11 måneder. 1 deltok i over 12 måneder Summert opp betyr dette at 50 % er skrevet ut til jobb – heltid og deltid sammenlagt.

I 2020 ble til sammenligning 51 % skrevet ut til jobb. (det var i 2020 henvist 74, altså 30 flere enn i år) I 2019 ble til sammenligning 31 % skrevet ut til jobb. Tallet for utskrivning arbeidstrening eller bruk av arbeidsmarkedstiltak har derimot gått drastisk ned fra 33% i 2019 til 6 % i 2020. Dette skyldes delvis at alle som har startet arbeidstrening ikke blir skrevet ut, men beholdt for tett oppfølging i tiltaket siden en erfarer at flere av deltakerne trenger det.

Hva tiltaket lykkes med

FIA ved NAV Bergen nord bruker både statlig og kommunale fagsystemer. Det gis en helhetlig oppfølging der de kommunale veilederne aktivt bruker Arena, Modia, Gosys og Socio. Veilederne henter brukere tilknyttet FIA til sin arbeidsbenk i Modia, og bruker aktivitetsplan aktivt i det daglige arbeidet med deltakerne. Det registreres arbeidstreninger og innvilges lønnstilskudd i samråd med lokal controller. FIA- veilederne er opptatt av å være fleksible og til stede der det trengs, enten det er samtaler med arbeidsgivere, dialog med helsetjenester eller tips og råd til aktiviteter. Brukere følges over tid og oppfølgingen fortsetter ofte når brukere er i arbeidstrening og / eller lønnstilskudd. Dette synes å være en suksessfaktor knyttet mot overgang til ordinært arbeid. Veiledere i FIA fanger også opp de som har andre behov før arbeid eventuelt blir aktuelt, og er en brobygger mellom andre tiltak i egen avdeling og eksterne tiltak

Utvikling- og forbedringsarbeid

Fra oppstart til nå har tiltaket endret seg fra å være åpent for alle aldersgrupper, til å gjelde de fra 18 til 30 år. Det blir lagt mer vekt på tett og individuell oppfølging gjennom hele løpet. Det vil si at brukere blir fulgt opp på tvers av statlige og kommunale tjenester.

DEL 3

Bystyret ber byrådet rapportere på overtidbruk og vikarbruk.

I 2021 var det totalt 494,8 årsverk i sosialtjenesten i Bergen. Av disse var 31,4 årsverk vikariater. I samme periode var det 14,89 årsverk som var i fødselspermisjon, og det var 46,5 årsverk sykefravær.

I 2021 var det 1,31 årsverk i overtid i sosialtjenesten.